

Innst. 256 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Prop. 69 L (2012–2013)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i ekomloven

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Bakgrunn – Endringsbehov

Ekomsektoren har vært gjennom betydelige markedsmessige og tekniske endringer siden lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) ble vedtatt i 2003, jf. Ot.prp. nr. 58 (2002–2003). Det er i dag rundt 165 registrerte tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester (ekomtjenester) i det norske markedet.

Den raske tekniske og markedsmessige utviklingen medfører behov for endringer og justeringer av rammeverket både nasjonalt og internasjonalt.

Den norske reguleringen av ekommarkedet er basert på EUs regelverkspakke for elektronisk kommunikasjon i tillegg til enkelte tilpasninger og nasjonale reguleringsbehov. Direktivpakken ble innlemmet i EØS-avtalen 1. november 2004. Direktivene er gjennomført i norsk rett gjennom ekomloven med forskrifter.

EU endret sitt rammeverk 25. november 2009 da de vedtok en forordning om opprettelsen av BEREC (The Body of European Regulators for Electronic Communications) og to endringsdirektiver; direktiv 2009/140/EF som endrer rammedirektivet, tilgangsdirektivet og tillatelsedirektivet og direktiv 2009/136/EF som endret USO-direktivet og kommunikasjonsverndirektivet. Endringene hadde gjennomføringsfrist 24. mai 2011 i EU-landene. EFTA/EØS-landene forhandler en tilpasningstekst med EU med sikte på innlemming av endringene i ekompakken i

EØS-avtalen. Dette vil bli lagt frem for Stortinget på et senere tidspunkt gjennom en proposisjon med forslag til stortingsvedtak. Det er særlig EFTA/EØS-landenes tilknytning til BEREC som må klarlegges før endringene kan vurderes innlemmet i avtalen.

Resten av endringene i ekompakken vurderes som relevante og akseptable. Endringene er langt på vei nødvendige som følge av markedsmessige og tekniske endringer også i Norge. For å hindre at oppdateringen av denne delen av regelverket blir ytterligere forsinket med de kostnader dette vil ha for markedsaktørene og brukerne, fremmes proposisjonen med forslag om oppdatering av ekomloven for bestemmelser som i hovedsak ikke er berørt av forordningen om BEREC.

Regjeringen vil komme tilbake med forslag til endringer som involverer BEREC når det blir klart hvilken tilknytningsform Norge og de øvrige EFTA/EØS-land vil få i BEREC. Den kommende proposisjonen vil også inneholde en nærmere gjennomgang av BEREC og oppgavene som i dag er tillagt organet i EU.

Ekomlovens formål mv.

Ekomlovens formål er å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og fremtidsrettede elektroniske kommunikasjonstjenester, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser ved å legge til rette for bærekraftig konkurranse samt stimulere til næringsutvikling og innovasjon.

Den raske veksten i bruk av ekomtjenester viser at elektronisk kommunikasjons betydning for verdiskaping, velferdstjenester og innovasjon har blitt ytterligere forsterket de siste årene. Elektronisk kommunikasjon er en avgjørende faktor for næringsutvikling over hele landet, og for at Norge kan utnytte mulighetene som ligger i sterkere internasjonalise-

ring og de endringsprosessene som ofte kalles «inter-nettøkonomien» (OECD Outlook 2010).

Til tross for at konkurransen fungerer godt i stadig flere delmarkeder innen elektronisk kommunikasjon, er det fortsatt behov for en politikk som fremmer utviklingen av nett og elektroniske kommunikasjonstjenester i Norge. Dette er et utfordrende område å drive politikk på, og en må finne en god balanse mellom aktiv regulering og tilrettelegging for at markedet skal kunne drive utviklingen fremover.

Norge var tidlig ute med å bestemme at frekvensressursene som ble frigjort ved omleggingen til digital kringkasting skal brukes til mobilkommunikasjon, og har i lengre tid drevet en aktiv frekvenspolitikk og markedsregulering for å legge til rette for etablering av flere mobilnett.

Norske ekommyndigheters strategi for forvaltningen av frekvensspekteret er basert på prinsippene om teknologi- og servicenøytralitet, fleksibilitet og omsettelighet.

Bredbånd og utbyggingen av stadig raskere nett frem til sluttbrukerne står høyt på den politiske dagsorden i Norge og er viktig for både den sosiale og økonomiske utviklingen over hele landet. Det er fortsatt behov for å føre en aktiv politikk for å fremme en videre utbygging av raskere bredbånd, samtidig som innbyggerne stimuleres til å ta i bruk bredbåndstjenester.

1.2 Høring

Utkast til endringer i ekomloven, ekomforskriften og nummerforskriften ble sendt på høring 23. juni 2010 med høringsfrist 23. september 2010. Det ble sendt ut en tilleggshøring 16. november 2011 med høringsfrist 3. januar 2012. Det har innkommet i alt over 60 høringsvar i første høring og 27 i tilleggshøringen, jf. pkt. 2.2 i proposisjonen.

1.3 Det norske ekommarkedet

I kapittel 3 i proposisjonen gis det en oversikt over utviklingen i noen sentrale deler av det norske ekommarkedet de seneste årene.

Etter en sterk vekst tidlig på 2000-tallet har den samlede veksten i omsetningen i ekommarkedene vært noe lavere de siste årene. Det skjer fortsatt endringer i omsetningen mellom de enkelte delmarkedene. Endringene innebærer i hovedsak at omsetningen innen fasttelefonitjeneste går ned, mens omsetningen innen mobiltelefonitjeneste og bredbånd øker. Omsetningen innen mobile tjenester utgjorde i første halvår 2012 noe over halvparten av samlet omsetning.

Telenor er fortsatt den største aktøren med en markedsandel på ca. 50 prosent eller høyere i alle markeder.

Mobiltelefonen brukes stadig mer. I første halvår 2012 utgjorde taletrafikken fra mobilnett 72 prosent av den totale taletrafikken fra fast- og mobiltelefoner.

Økningen i antall sendte meldinger (tekstmeldinger, multimediameldinger og innholdsmeldinger) har stoppet opp de siste årene. Nedgangen kan blant annet skyldes at bruk av sosiale medier som Facebook og Twitter har erstattet noe av kommunikasjonen som tidligere gikk via tekstmeldinger.

Samtidig som bruken av SMS og MMS går ned, er det en kraftig økning i bruken av datatrafikk (internettaksess) over ordinære mobiltelefonitjenesteabonnementer. Dette har sammenheng med reduksjon i prisene for datatrafikk og introduksjonen av smarttelefoner og tjenester på mobiltelefoner og nettbrett.

Mobilt bredbånd via egne abonnement ble introdusert i det norske markedet i 2006. Tjenesten vokser raskt både i privat- og bedriftsmarkedet.

I tillegg til at antall mobile bredbåndsabonnementer vokser, øker også det gjennomsnittlige datavolumet hver enkelt kunde overfører, og det totale datavolumet som overføres over mobilnettene øker kraftig.

Antall faste bredbåndstilknytninger vokser fortsatt. De siste årene har det imidlertid skjedd betydelige endringer i fordelingen mellom ulike teknologier som benyttes til fast bredbånd.

Norske myndigheter deltar aktivt i internasjonalt arbeid innen ekomsektoren i regi av EU, OECD, ITU og i flere bilaterale sammenhenger for å bidra til videre utvikling av ekomsektoren.

1.4 Politikutfordringer i ekommarkedet

Det er trekk i utviklingen i ekommarkedet som kan skape regulatoriske utfordringer som bør håndteres i tiden fremover. I kapittel 4 i proposisjonen drøftes noen sentrale problemstillinger som må løses i arbeidet med å legge til rette for en fortsatt god utvikling av elektronisk kommunikasjon: tilgang til innhold på nett, utbygging av raskere bredbånd over hele landet, sikkerhet i nett og tjenester, vern av elektronisk kommunikasjon og data, personvern og internasjonal utvikling og styring av internettressurser.

Bredbånd

Norge er i verdenstoppen når det gjelder utbredelse og bruk av bredbånd. Av proposisjonen går det fram at 99,7 prosent av befolkningen har tilgang til en eller annen form for bredbånd der de bor, og nesten alle kan få rundt kapasiteter på 4 Mbit/s.

En elektronisk infrastruktur som gir en sikker og robust høykapasitetstilgang til Internett er i dag viktig for et innovativt næringsliv og en effektiv og vellykket økonomi.

Etterspørsel er en viktig driver i det norske bredbåndsmarkedet, og det viktigste tiltaket for å bedre

bredbåndsdekningen er å legge til rette for en god og bærekraftig konkurranse over hele landet. Departementet ser likevel minst to utfordringer som må løses for å fremme en effektiv bredbåndsutbygging over hele landet:

1. Geografiske forskjeller i bredbåndstilbudet.
2. Offentlig tilrettelegging for bredbåndsutbygging.

Det gjøres allerede en rekke tiltak for å bedre bredbåndsdekningen i Norge. Departementet og Post- og teletilsynet driver en aktiv regulering av markedet for å skape effektiv konkurranse som fremmer investeringer i infrastruktur og tjenester. I tillegg samordner Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet regjeringens bredbåndspolitikk, og Kommunal- og regionaldepartementet støtter utbyggingsprosjekter finansielt.

Departementet er også i ferd med å fremme en forskrift om fremføring av kabler i og langs vei der det tas sikte på å finne en god avveining mellom vei- og kabeleierens interesser. En bedre samordning vil også kunne redusere sårbarheten i nettene ved å gjøre det enklere å holde oversikt over infrastrukturen i bakken.

En annen viktig driver for bredbåndsdekning er utbyggingen av mobilt bredbånd. Konkurransen mellom tilbyderne om å ha god dekning og raske bredbåndshastigheter er den viktigste faktoren i utbyggingen av mobilt bredbånd. Departementet vil fortsette å legge til rette for flere tilbydere med eget nett i det norske markedet for mobiltelefoni og mobilt bredbånd.

Sikkerhet i nett og tjenester

Samfunnets avhengighet av velfungerende elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester er økende. Departementet er opptatt av økt sikkerhet og robusthet i elektroniske kommunikasjonsnett, og at beredskap og håndtering av hendelser må ses i lys av trafikk- og tjenesteutvikling.

Sikkerhet innenfor elektronisk kommunikasjon defineres gjerne som sikring av tilgjengeligheten til ekomnett og -tjenester, sikring av nettets og kommunikasjonens integritet og sikring av kommunikasjonens konfidensialitet.

Departementet ønsker å stimulere til at brukere av elektronisk kommunikasjon skal være trygge på at sikkerheten til nett og tjenester er ivarett så godt som mulig ut fra den til enhver tid gjeldende risiko. Departementet mener de forslag til endringer som fremmes i proposisjonen vil bidra til en styrking av stabiliteten i nett og tjenester, samt at forbrukerne vil få bedre informasjon ved hendelser.

Personvernet i ekomsektoren (kommunikasjonsvernet) har tradisjonelt stått sterkt. Departementet

anser at en streng taushetsplikt for tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenester er nødvendig for å ivareta personvernet til den enkelte bruker av elektronisk kommunikasjon.

Taushetsplikten som tidligere fulgte av telegrafloven og teleloven er videreført i ekomlovens bestemmelser om kommunikasjonsvern og taushetsplikt. Hovedlinjene i dette vernet foreslås videreført.

De seneste års utvikling har tydeliggjort behovet for at ekomregelverket stadig sikrer og tar høyde for beskyttelse mot utlevering av informasjon som genereres ved bruk av elektronisk kommunikasjon og beskyttelse av den enkeltes personvern i denne sammenheng.

Nettnøytralitet

Sterk trafikkvekst og bruk av nettet til overføring av alle typer innhold har imidlertid ført til at enkelte aktører har signalisert behov for en sterkere styring og prioritering av innholdet og trafikken som overføres på Internett. Dette har ført til en internasjonal debatt om nettnøytralitet som flere aktører i Norge også har engasjert seg i.

Ekomarkedet er i stadig endring på grunn av ny teknologi, nye tjenester, nye aktører og ikke minst på grunn av nye forretningsmodeller. Alle ekomtjenester er snart digitalisert og i stadig økende grad basert på Internet Protocols (IP), noe som innebærer at tjenester og nett ikke lenger er like sammenvevd som tidligere. For eksempel kan telefonsamtaler i dag leveres over en rekke ulike tjenesteplattformer. Endringene i hvordan innholdstjenester formidles gjør at det blir viktig å ha klare retningslinjer for hvordan det skal sikres at Internett forblir en åpen plattform for kommunikasjon, samtidig som det legges til rette for innovasjon, ulike forretningsmodeller og videre utvikling.

Målet med nettnøytralitet er å sikre at Internett forblir en åpen og ikke-diskriminerende plattform for alle former for kommunikasjon og innholdsdistribusjon. Post- og teletilsynet (PT) publiserte i 2009 norske retningslinjer for nettnøytralitet, jf. pkt. 4.3 i proposisjonen. Retningslinjene er senere revidert.

Det har den senere tid vært rettet spesiell oppmerksomhet mot nettnøytralitet i forbindelse med trådløs og mobil internetttilknytning. I Norge har det så langt vist seg å være enighet mellom myndigheter og tilbydere om at retningslinjene for nettnøytralitet bør gjelde både i fastnett og mobilnett.

I Europa har det vært en omfattende debatt om nettnøytralitet i forbindelse med utarbeidelsen av EUs ekompakke fra 2009. Fra EU-kommisjonens side er det uttrykt en målsetting om at de nasjonale ekomtilsynene skal legge til rette for sluttbrukernes mulighet til å hente og levere innhold, samt bruke

applikasjoner og tjenester, etter eget ønske. Dette samsvarer med norsk politikk på området.

Innovasjon og tjenesteutvikling

Teknisk sett er Internett i dag i stor grad utformet etter et ende-til-ende-prinsipp. Det betyr at intelligensen i nettet plasseres i endepunktene av kommunikasjonssystemet. Dette er en viktig årsak til Internetts utvikling og vekst, fordi det har gitt muligheter for innovasjon og tjenesteutvikling med Internett som plattform for transport av digitale data.

Det legges fortsatt vekt på samarbeid med bransjen basert på de gode erfaringene fra arbeidet med nettnøytralitetsprinsipper. En bærekraftig ekombransje er viktig for å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og fremtidsrettede elektroniske kommunikasjonstjenester. I dagens bredbåndsmarked er det derfor viktig å legge til rette for en effektiv markedsdrevet utbygging av bredere bredbånd. Det krever forretningsmodeller som gir brukerne tilgang til både tjenester som krever garantert tjenestekvalitet fra ekomtilbyder (innmarkstjenester) og nettnøytral tilgang til alternative tjenester på Internett (utmarkstjenester).

Internasjonal utvikling og styring av internetressurser

Ekomarkedet er globalt og gir tilgang til store markeder. I 2005 var det én milliard brukere av Internett på verdensbasis. Ved årsskiftet 2010/2011 var antallet brukere oppe i to milliarder. Utviklingen medfører at alle lands myndigheter har et overordnet ansvar for å bidra til å definere rammeverket for utviklingen av Internett og tjenester på Internett.

1.5 Sikkerhet og beredskap, person- og kommunikasjonsvern

Innledning

Norske elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester har høy kvalitet og høy oppetid. Avhengigheten av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester er imidlertid økende, jf. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps (DSB) analyse av samfunnets avhengighet av ekomnett som ble lagt frem 1. mars 2012.

Det foreslås endringer i lovens hovedbestemmelse om sikkerhet og beredskap for å knytte sikkerheten i ekomnett og -tjenester opp til en forsvarlighetsstandard. Dette vil gjøre nasjonale regler mer funksjonelle og tydeliggjøre tilbyders ansvar for sikkerhet og beredskap. Dette innebærer at det obligatoriske sikkerhetsnivået økes fra «nødvendig» til «forsvarlig» sikkerhet, jf. § 2-10 Sikkerhet og beredskap.

Gjennom lovendringen skal det sikres at tilbyderne kan pålegges å øke robustheten i ekomnett og

-tjenester. På denne måten skal faren for at det oppstår brudd og bortfall av elektronisk kommunikasjon reduseres.

Lovendringen har sin bakgrunn i at det den senere tid gjennom flere hendelser og derav etterfølgende utredninger har vist seg at det ikke foreligger en robusthet i tråd med tidens krav fra brukerne og samfunnet. Dette skyldes delvis den økte betydningen av ekomnett og -tjenester både i det daglige og ved krisehåndtering. Hendelsene med feil, brudd og bortfall av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester våren 2011 viste klart hvor avhengig samfunnet er av fungerende ekomtjenester til enhver tid.

Forslaget til lovendring er også begrunnet i at EU har styrket regelverket for nett- og informasjonssikkerhet blant annet gjennom harmonisering, etablering av ulike plattformer og fora for myndigheter og privat næringsliv for å styrke dialogen om sikkerhet og beredskap innenfor IKT både nasjonalt og internasjonalt. EU er også i gang med å utarbeide en ny strategi for internettsikkerhet. Norske myndigheter deltar i arbeidet med denne strategien.

Bruddene i Telenors nett i mai og juni og følgene av stormen Dagmar i desember 2011 har vist hvor viktig elektronisk kommunikasjon er, og har synliggjort behovet for å øke robustheten i ekomnett og -tjenester. Regjeringen tar disse signalene svært alvorlig. Det går likevel en grense for hvor sikre ekomnettene og ekomtjenestene kan bli. Kravene til sikkerhet og beredskap må baseres på konkrete kost-/nyttevurderinger. Ekommynet gjennomfører en sårbarhetsanalyse av ekomnettene, og det vil bli arbeidet videre med sikte på å øke sikkerheten og beredskapen. Post- og teletilsynet la frem to rapporter om sårbarhet våren 2012 og har gjennomført en høring med sikte på en ytterligere klargjøring av tiltak og ansvar for sikkerhet og beredskap. Ekommynet vil vurdere å fastsette detaljerte krav til sikkerhet for å følge opp hendelsene i 2011 med brudd og bortfall av elektronisk kommunikasjon gjennom forskrift og enkeltvedtak.

Formålet med § 2-10 første ledd er å sikre at tilbyder ivaretar den grunnleggende sikkerheten til nett og tjenester, og at de sørger for nødvendig beredskap også for å kunne håndtere situasjoner utover det normale.

I tillegg foreslås finansieringsplikten endret slik at tilbyderne må dekke kostnadene forbundet med tiltak for å nå et forsvarlig sikkerhetsnivå, altså utover det de ville dekket av kommersielle grunner.

Det foreslås at tilbyder får en varslingsplikt overfor sluttbruker ved nærmere angitte sikkerhetsbrudd.

Taushetsplikt

Det foreslås en mindre presisering i § 2-9 i første ledd om at det ikke er i strid med taushetsplikten å

benytte taushetsbelagte opplysninger til lovlige behandlingsformål. Presiseringen foreslås for å hindre misforståelser. Videre foreslås en utvidelse av forskriftskompetansen i sjettede ledd, slik at det kan gis forskrift om unntak fra taushetsplikt ved effektiv ruting av trafikk.

Taushetsplikt for kommunikasjon som rutes via utlandet behandles i proposisjonen, jf. blant annet kapittel 5.3.

OVERVÅKING FRA FREMMEDE LANDS MYNDIGHETER (FRA-LOVEN MED MER)

For innenlands elektronisk kommunikasjon foreslår regjeringen å innføre en informasjonsplikt for tilbydere som ruter elektronisk kommunikasjon utenfor landets grenser. Tilbydere har et ansvar og en plikt til å verne brukernes kommunikasjon mot innsyn fra uvedkommende.

En stor del av norsk elektronisk kommunikasjon med omverdenen går gjennom Sverige. Videre kan deler av trafikken mellom norske brukere internt i Norge også tidvis rutes via Sverige. Vedtagelsen av den såkalte FRA-loven (Försvarets radioanstalt) i Sverige innebærer at det kan bli foretatt signalspanning på trafikk i kabler som krysser Sveriges grense. Dette har skapt nye utfordringer for bruk av elektronisk kommunikasjon. Departementet mener at uavhengig av hvilket land trafikken rutes gjennom bør det gis generelle regler som sikrer at norske brukere av elektronisk kommunikasjon kan foreta et informert valg med hensyn til graden av beskyttelse for egen kommunikasjon.

Departementet har ikke virkemidler til rådighet som kan garantere at internasjonal elektronisk kommunikasjon med opprinnelse i Norge ikke avlyttes av andre lands myndigheter utenfor Norges grenser.

Når det gjelder mulig overvåkning fra andre lands myndigheter av kommunikasjon som har sin opprinnelse og avslutning i Norge, men som av ulike produksjonsårsaker blir sendt ut av landet og deretter inn igjen, er saken annerledes. Tilbyder har etter ekomloven en streng taushetsplikt for å verne brukeres kommunikasjon mot innsyn fra uvedkommende. Departementet mener det kan argumenteres for at tilbydere som av hensyn til effektiv og kostnadsbesparende produksjon ruter nasjonal elektronisk kommunikasjon gjennom land som har vedtatt slike regler om overvåkning og innsyn, bryter lovens taushetsplikt. Departementet har vurdert om slik ruting bør forbyes, men har kommet til at dette neppe vil være en balansert og forholdsmessig reaksjon. Bakgrunnen for dette er dels at skadepotensialet må antas å være relativt begrenset både fordi prosessuelle regler i andre land ofte vil gi en terskel for avlytting, og fordi andre lands myndigheter neppe har interesse av eller kapasitet til å avlytte enhver kommunikasjon som

rutes gjennom dets territorium. Dels er det begrunnet i at et forbud med stor sannsynlighet vil hemme konkurransen i det norske ekomarkedet, noe som vil føre til at tilbydere kan velge å trekke seg ut av markedet. Dette vil gi lavere investeringer og dårligere og færre tjenester for brukerne på sikt.

Departementet mener imidlertid at norske brukere skal opplyses om det dersom norsk intern kommunikasjon rutes utenfor landets grenser. Bruker skal også opplyses om eventuelle følger dette kan få. De brukere som ikke ønsker sin kommunikasjon rutet utenfor landets grenser kan dermed velge en annen tilbyder. På denne måten vil brukeren kunne ta et informert valg, og ruting av intern trafikk utenfor landets grenser kan bli et konkurranseparameter.

Departementet foreslår en lovendring i § 2-9 for å sikre at bruker får informasjon om ruting av nasjonal trafikk via utlandet, og mulig risiko for brudd på tilbyders taushetsplikt gjennom at andre lands myndigheter gis mulighet til å skaffe seg tilgang til kommunikasjonen.

Entydig identifikasjon

Det foreslås å lovfeste tilbyders plikt til å sikre entydig identifisering av sluttbrukere ved inngåelse, endring og opphør av avtale, jf. forslag til nytt annet ledd i § 2-4.

Et slikt krav er i dag regulert i ekomforskriften, men departementet mener at en så sentral plikt bør fremkomme direkte av loven. Praksis har også vist at plikten bør skjerpes og utvides noe, samtidig som det innføres et krav om at ekomtilbyder skal kunne dokumentere hvordan identitetskontrollen er gjennomført.

Et generelt krav til entydig identifikasjon av sluttbruker ved inngåelse, endring og opphør av avtale vil etter departementets syn bidra til å redusere omfanget av problemer og misbruk relatert til anonym telefonsjikaner, anonym mobbing, bestilling av tjenester i andres navn og oppsigelse og endring av andres avtaleforhold.

Informasjon ved sikkerhetsbrudd

Det foreslås at både kommunikasjon og personlige data skal beskyttes av § 2-7. Det foreslås videre å innføre et krav om at også abonnent og bruker skal varsles dersom det er sannsynlig at sikkerhetsbruddet vil påvirke abonnent og brukers personopplysninger eller personvern. Det foreslås at slik varsling likevel ikke skal gjelde der tilbyder overfor kompetent myndighet kan vise til at tilstrekkelige tekniske beskyttelsestiltak er gjennomført for dataene omfattet av sikkerhetsbruddet.

Bakgrunnen for lovforslaget om at kommunikasjon og personlige data skal beskyttes, følger av kommunikasjonsverndirektivet artikkel 4 om at tilbyder skal iverksette tiltak som sikrer at kun autorisert per-

sonell får tilgang til personopplysninger («personal data»), at data skal sikres mot tilfeldig eller ulovlig ødeleggelse, tap eller endring, uautorisert lagring og behandling.

Informasjonskapsler/cookies

De aller fleste nettsider inneholder informasjonskapsler (såkalte cookies). Informasjonskapsler er en liten tekstfil som lagres på sluttbrukers terminal og som inneholder informasjon som gjør det mulig å følge sluttbrukers surfing.

Regjeringen foreslår skjerpede regler for bruk av informasjonskapsler. Brukere skal ha krav på å vite hvilke informasjonskapsler som benyttes, hvilke opplysninger som behandles og formålet med informasjonskapslene. Brukere skal kunne reservere seg mot eller samtykke til bruk av informasjonskapsler gjennom en teknisk innstilling i nettleser. Et samtykke kan også trekkes tilbake.

Det følger av en endring i kommunikasjonsvern-direktivet artikkel 5.3 at brukeren må ha gitt sitt samtykke for at det skal være tillatt med lagring av opplysninger i brukers kommunikasjonsutstyr, eller å skaffe seg tilgang til slike opplysninger. Departementet legger til grunn at endringen i kommunikasjonsvern-direktivet er ment å sikre personvernet til brukerne og ikke har til hensikt å vanskeliggjøre bruk av lovlige teknikker som informasjonskapsler/cookies. Departementet foreslår å presisere plikten til å gi brukerne tilstrekkelig informasjon og valgmuligheter ved bruk av informasjonskapsler/cookies. Hensynet bak endringene er å gi brukerne bedre kontroll over personopplysningene sine enn det som følger av gjeldende rett. Formålet med endringen er å styrke personvernet gjennom å beskytte terminalutstyret og informasjonen som lagres på slikt utstyr.

Departementet foreslår at reguleringen av såkalte informasjonskapsler/cookies endres og flyttes fra ekomforskriften til ny § 2-7b i ekomloven.

Bestemmelsen innebærer at lagring av opplysninger i brukers kommunikasjonsutstyr, eller å skaffe seg adgang til slike, ikke er tillatt uten at brukeren er gitt tilgang til tilstrekkelig informasjon om informasjonskapslene og har gitt sitt samtykke til bruken av informasjonskapsler ved hjelp av nettleserinnstilling. Informasjonen skal være enkelt tilgjengelig for sluttbruker på den aktuelle nettsiden, og må inneholde informasjon om hvilke informasjonskapsler og lignende teknikker som benyttes, hvilke opplysninger som behandles, hva formålet med behandlingen er og hvem som behandler opplysningene. Når det gjelder spørsmålet om hva som er tilstrekkelig for at bruker ansees for å ha gitt sitt samtykke, mener departementet at en teknisk innstilling i nettleser under gitte forutsetninger vil kunne benyttes til å samtykke eller til

å nekte samtykke. Dette medfører at også en forhåndsinnstilling i nettleser om at bruker aksepterer informasjonskapsler anses å utgjøre et samtykke. Sluttbruker skal imidlertid til enhver tid ha mulighet til å trekke tilbake sitt samtykke.

Bestemmelsen viderefører gjeldende unntak fra hovedregelen om krav til informasjon og samtykke i de tilfeller der lagringen eller uthenting av opplysninger utelukkende har til formål å overføre kommunikasjon i et elektronisk kommunikasjonsnett, eller der det er nødvendig for å levere en informasjonssamfunnstjeneste etter brukerens uttrykkelige etter-spørsel.

Forslag til ny § 2-7b stadfester den rettslige rammen rundt beskyttelse av en brukers kommunikasjonsutstyr og stimulerer til en fortsatt utvikling i bransjen til å lage innovative og brukervennlige løsninger, som både ivaretar personvernet til den enkelte bruker og gir mulighet for vekst i bransjen. Forslaget innebærer et skjerpet krav til informasjon og mulighet til å nekte samtykke til bruk av informasjonskapsler.

1.6 Sterk markedsstilling – rammer og virkemidler

Funksjonelt skille

Departementet fastholder at de ekompolitiske målsettinger skal oppnås gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser ved å legge til rette for bærekraftig konkurranse, samt stimulere til næringsutvikling og innovasjon. Det følger av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen at utpeking av tilbydere med sterk markedsstilling skal skje i samsvar med de retningslinjer og anbefalinger som er utarbeidet av EU-kommisjonen, og senere vedtatt av ESA.

Departementet foreslår som følge av utviklingen i ekomsektoren endringer av enkelte bestemmelser i loven kapittel 3 og 4.

Departementet foreslår å innføre et nytt virkemiddel om funksjonelt skille, jf. forslagens § 4-9a. Bestemmelsen er ny og gjennomfører tilgangsdirektivet artikkel 13a. Artikkel 13a om funksjonelt skille innebærer at aktiviteter knyttet til relevante aksessprodukter og -tjenester skal skilles ut i en driftsmessig uavhengig forretningsmessig enhet atskilt fra tilbyderens øvrige virksomhetsområde.

Bestemmelsen skal hindre at vertikalt integrert tilbyder med sterk markedsstilling utnytter kontroll over infrastrukturen til å diskriminere mellom egen virksomhet og eksterne tilbydere.

Funksjonelt skille er ment å være et ekstraordinært virkemiddel som bare anvendes der andre virkemidler, for eksempel pålegg om ikke-diskriminering og regnskapsmessig skille, ikke har ført frem.

Frivillig utskillelse av aksessnett – informasjonsplikt

Bestemmelsen er ny og skal gjennomføre tilgangsdirektivet artikkel 13b. Artikkel 13b pålegger tilbyder med sterk markedsstilling plikt til å informere myndigheten dersom tilbyder planlegger å skille ut hele eller vesentlige deler av sitt aksessnett.

Bestemmelsen skal sikre at myndigheten får informasjon på et tidlig tidspunkt om endringer i markedsforhold som kan ha betydning for reguleringen, herunder for bruk av virkemidler ved regulering for sterk markedsstilling, jf. forslag til (ny) § 3-5 Frivillig utskillelse av aksessnett.

Samlokalisering

Det foreslås videre endringer i bestemmelsene om tilgang, jf. § 4-1, og samlokalisering, jf. § 4-4.

Reglene om samlokalisering følger i dag av ekomloven § 4-4. Samlokalisering anses som viktig for å fremme investering i ny infrastruktur, innovasjon og bærekraftig konkurranse.

I rammedirektivet artikkel 12.3 er det innført nye regler for å styrke myndighetens adgang til å pålegge samlokalisering. Utvidelsen av plikten til å pålegge deling av kabler gjenspeiler at duplisering av slik infrastruktur er vanskelig og ofte ikke vil være samfunnsøkonomisk effektiv.

Forslag til nytt annet ledd i ekomloven § 4-4 er ment å gjennomføre rammedirektivet artikkel 12.3. Forslaget gir myndigheten rett til å pålegge plikt til felles utnyttelse av kabler. Plikten kan pålegges enhver eier av kabler til bruk for elektronisk kommunikasjon. Forslag til endring av § 4-4 har en grenseflate til ekomloven § 12-3 om ekspropriasjon. Forslaget gir en spesialregel for felles utnyttelse av kabler i bygninger eller til første konsentrasjons- eller distribusjonspunkt hvor dette er plassert utenfor bygning, mens gjeldende § 12-3 gir rett til å ekspropriere en bruksrett. Felles utnyttelse vil følgelig være en mindre inngripende rådighetsinnskrenkelse enn ekspropriasjon etter § 12-3.

Det foreslås mindre endringer i andre bestemmelser som i prinsippet innebærer en videreføring og klargjøring av gjeldende rett.

1.7 Sluttbrukers tilgang til nett og tjenester

Alle sluttbrukere skal i utgangspunktet kunne få tilgang til offentlige elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Sluttbrukers rett til tilgang gjenspeiles i reglene om tilbyders plikt til å formidle anrop. Dette er også i overensstemmelse med formålet om å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og fremtidsrettede elektroniske kommunikasjonstjenester.

Under visse omstendigheter er det imidlertid behov for å gjøre enkelte innskrenkninger i denne tilgangen. Dette kan for eksempel være tilfellet dersom det foreligger trusler mot nettintegriteten, eller at brukere må utestenges pga. manglende betaling. Det er derfor behov for lovregulering av innskrenkning av tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

Kapittel 7 i proposisjonen omhandler bruksbegrensning ved betalingsmislighold, jf. kapittel 7.3 og begrensning i sluttbrukers tilgang til nett og tjenester, jf. kapittel 7.4.

Departementet foreslår en ny bestemmelse i loven § 2-4a om tilbyders plikt til å formidle anrop og unntak fra denne plikten. Gjeldende regler om formidlingsplikt foreslås derved flyttet fra nummerforskriften til loven. Den nye bestemmelsen åpner for at det kan gjøres unntak fra formidlingsplikten. Unntaket fra formidlingsplikten vil gjelde i tilfeller hvor det foreligger svindel eller misbruk, for eksempel ved at forbrukerne lokkes eller lures til å benytte kostbare nummer eller tjenester. En avgjørelse om å sperre tjenestetilbyders bruk av slike nummer eller tjenester foreslås knyttet til brudd på markedsføringsloven kapittel 2 og 3, som Forbrukerombudet fører tilsyn med.

Ekkommyndigheten kan på grunnlag av Forbrukerombudets avgjørelse pålegge tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste å sperre tjenestetilbyders bruk av slike nummer eller tjenester som brukes til formidling av den aktuelle innholdstjenesten i de tilfeller hvor ekomtilbyder selv ikke foretar slik sperring.

Departementet foreslår at regelen i § 2-5 om forhåndstillatelse for gjennomføring av bruksbegrensning som følge av betalingsmislighold oppheves.

1.8 Leveringsplikt og forbrukerforhold

Lovforslaget tar sikte på å konsolidere og styrke forbrukernes rettigheter ved bruk av elektronisk kommunikasjon. For leveringspliktig tilbyder foreslås det å pålegge en plikt til å varsle myndighetene dersom de vil selge ut vesentlige deler av sitt aksessnett.

Varsel om avhending av aksessnett

Leveringspliktige tjenester og spesielle samfunnspålagte oppgaver reguleres i ekomloven kapittel 5, i ekomforskriften kapittel 5 og i avtalen om levering av samfunnspålagte tjenester mellom departementet og Telenor (USO-avtalen).

Departementet foreslo på bakgrunn av USO-direktivets artikkel 8.3 å innføre en ny § 5-4 om varslingsplikt i ekomloven. Hensynet bak forslaget er å sikre forutberegnelighet for brukere og andre tilby-

dere som samarbeider eller benytter aksessnett eid av tilbyder med leveringsplikt.

Bindingstid ved inngåelse av avtaler

Gjeldende lov har ingen regler om bindingstid for avtaler mellom tilbyder og sluttbruker. Departementet foreslår i § 2-4 å lovfeste en hovedregel om maksimal bindingstid på 12 måneder ved inngåelse av avtaler mellom tilbyder og sluttbruker i forbrukerforhold. Bestemmelsen er ny og er ment å styrke forbrukernes stilling. Innholdsmessig er 12-månedersregelen langt på vei en kodifisering av eksisterende avtale mellom ekomtilbyderne og Forbrukerombudet. Innholdet i avtalen fremstår som godt innarbeidet og balansert med hensyn til bindingstidens lengde. I forbrukerforhold med ulikt styrkeforhold mellom forbruker og tilbyder er det grunn til å begrense den innelåsende effekten en bindingstid innebærer. Lang bindingstid hindrer effektiv konkurranse i sluttbrukermarkedet i og med at sluttbruker forhindres i å nyttiggjøre seg andre tilbud i markedet, og binder sluttbruker til en bestemt type teknologi i et innovativt og dynamisk marked med stadig nye tilbud av tjenester.

Det foreslås en unntaksregel som åpner for at det i særlige tilfeller kan avtales en bindingstid på maksimalt 24 måneder. Unntaksregelen er ment til bruk der det klart er i forbrukernes interesse å inngå avtale med lengre bindingstid enn 12 måneder, for eksempel for å få etablert infrastruktur for fremføring av tjenester som tilbyder ikke er pålagt å levere.

Utenfor forbrukerforhold gjelder ikke begrensninger i bindingstid, da likeverdige og profesjonelle parter ikke antas å ha det samme behovet for vern.

Lovforslaget innebærer også at tilbyder plikter å oppgi operatørlåskode til sluttbruker når bindingstiden utløper.

Offentlige betalingstelefoner

Det foreslås å innta en bestemmelse, jf. § 5-2, slik at plikten til å tilby betalingstelefoner også skal omfatte andre tilgangspunkter for offentlig telefonjeneste.

Leveringspliktige tjenester

Selv om det nå presiseres i EUs regelverk at bredbånd kan inngå i USO-forpliktelsene, og under visse forutsetninger eventuelt finansieres av et USO-fond, foreslår departementet ingen endringer i ekomloven om bredbånd og internettilgang i de leveringspliktige tjenestene. Bakgrunnen for dette er at i Norge har så godt som alle husstander tilgang til bredbåndskommunikasjon allerede.

Hemmelig nummer

Det foreslås også en ny bestemmelse som skal gi hjemmel for å fastsette forskrifter om hemmelig nummer, jf. § 2-15.

Tjenesten hemmelig nummer er en innarbeidet tjeneste i Norge. Tjenesten er i første rekke ment å være et tilbud til personer som har et sterkt behov for anonymitet, for eksempel personer som har en offentlig utsatt posisjon eller som er offer for sjikane, og av den grunn har behov for den ekstra sikkerheten og beskyttelsen et hemmelig nummer gir. Retten til å få et hemmelig nummer er imidlertid ikke begrenset til slike tilfeller, og det settes ingen krav til sluttbrukers begrunnelse for å få tilgang til denne tjenesten.

Det har i praksis vist seg å være behov for å definere hvilken beskyttelse et hemmelig nummer gir. Det foreslås derfor en ny lovbestemmelse om hemmelig nummer som viderefører plikten for tilbyder til å tilby tjenesten hemmelig nummer, og som gir kompetanse til å fastsette i forskrift hvilke obligatoriske elementer tjenesten hemmelig nummer skal bestå av. Herunder kan det forskriftsfastsettes at hemmelig nummer skal gi skjult nummervisning, full reservasjon mot utlevering til allmennheten, at informasjon om nummerets status skal gis til mottakende tilbyder ved tilbyderportering, og det kan stilles særskilte krav til informasjon og entydig identifisering.

Retten til å reservere seg helt eller delvis mot utlevering av nummeropplysningsinformasjon og tjenesten skjult nummervisning videreføres, og skal fortsatt tilbys vederlagsfritt av tilbyder. Tjenesten hemmelig nummer kan tilbyder ta betalt for, og dette medfører etter departementets oppfatning at tjenesten skal inneholde en høyere grad av beskyttelse enn tjenestene sluttbruker kan få vederlagsfritt.

Nødmeldingstjeneste og geografisk lokalisering av nødanrop

Det foreslås en endring som skal sikre at alle tilbydere som tilbyr en elektronisk kommunikasjonstjeneste som gjør det mulig å anrope vanlige telefonnummer, sørger for at sluttbruker kan foreta anrop til nødstatens nødmeldingstjeneste, jf. § 2-6.

Tiltak for funksjonshemmede sluttbrukere

I kapittel 8.7 i proposisjonen drøftes USO-direktivets artikkel 7 og ny 23a om styrking av funksjonshemmedes rett til tilrettelagte ekomtjenester, men uten at det foreslås endringer i gjeldende regelverk på det nåværende tidspunkt.

Departementet viser videre til Post- og teletilsynets spørreundersøkelse i 2011 om brukernes opplevelse av eksisterende ekomtjenester og deres behov for nye tjenestetilbud, den såkalte individundersøkelsen. Del 2 av denne undersøkelsen omfattet bruk av

telefoni og Internett blant døve, hørselshemmede, blinde og svaksynte. De foreløpige resultatene fra den sistnevnte undersøkelsen indikerer blant annet en del manglende kunnskap om tilbudet, og en aldersmessig forskjell i anvendelsen av ulike ekomtjenester. Datamaterialet vil bli analysert videre. På bakgrunn av denne analysen vil det bli vurdert om det bør gjøres ytterligere endringer i gjeldende regelverk.

1.9 Forvaltning av frekvenser

Tillatelse til og vilkår for bruk av frekvenser

Frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret utgjør en begrenset naturressurs og skal forvaltes i tråd med samfunnets interesser. Det har i norsk lovgivning vært stilt krav om at en frekvensbruker skal ha gyldig frekvenstillatelse fra myndigheten.

Forvaltning av frekvenser reguleres i dag i ekomloven kapittel 6. Reguleringen av frekvenser i ekompakken er blitt mer markedsrettet, blant annet ved at prinsippene om teknologi- og tjenestenøytralitet er utbygget og presisert.

Endringsforslagene samsvarer i stor grad med gjeldende frekvensforvaltning i Norge. Den norske reguleringen foreslås derfor videreført med enkelte endringer og presiseringer. En av endringene som foreslås innebærer en presisering av rammene for overdragelse av og utleie av bruksrettigheter til frekvenser.

Videre oppstilles det en rekke viktige praktiske unntak fra prinsippet om teknologi- og tjenestenøytralitet. Unntakene fra teknologi- og tjenestenøytralitet er knyttet til avgrensede allmenne formål, herunder menneskers sikkerhet, styrking av sosial, regional eller territorial samhörighet, effektiv frekvensutnyttelse eller kulturelt eller språklig mangfold og mediepluralisme.

Forslaget til endringer i §§ 6-2 Tillatelse til bruk av frekvenser og 6-3 Vilkår for frekvenstillatelser fremmes for det første for å tydeliggjøre hva som er gjeldende rett og forvaltningspraksis, og for det andre for å gi myndighetene hjemler til å sette særlige begrensninger og vilkår i tillatelser i tråd med det som følger av bakgrunnsretten fra EU, jf. endringer i rammedirektivet artikkel 9.

Begrensning i antall frekvenstillatelser og direktetildeling

En frekvenstillatelse er en bruksrett til en del av det elektromagnetiske frekvensspekteret. Ved tildeling av frekvenser skal det som hovedregel tas hensyn til effektiv bruk av samfunnets ressurser gjennom bærekraftig konkurranse, fri bevegelighet for tjenester og harmonisert bruk av frekvenser.

Det er etter departementets vurdering behov for presiseringene for å klargjøre regelverket, styrke for-

utberegneligheten og rettssikkerheten rundt prosedyrene for frekvenstillatelse, jf. forslag om nytt tredje ledd i § 6-4 og tilføyselsen av ny § 6-4a.

I og med at forslaget ikke endrer på rettstilstanden slik den har vært praktisert, kan departementet heller ikke se at den foreslåtte lovendringen på noen måte vil ha økte økonomiske eller administrative konsekvenser, verken for myndigheten eller kringkasterne i Norge.

Overdragelse av frekvenstillatelser ved salg eller utleie

Det er langvarig praksis i Norge for å tillate overdragelse av frekvenstillatelser. Overdragelse av frekvensrettigheter er regulert i ekomloven § 6-5 og i noen tilfeller i særskilte vilkår inntatt i individuelle frekvenstillatelser, jf. også § 6-3 første ledd nr. 6. Bestemmelsen gir myndigheten kompetanse til å fatte enkeltvedtak som gir innehaver av tillatelsen rett til å overdra tillatelsen.

Departementet ønsker å presisere reglene for erverv av frekvensressurser gjennom overdragelse av frekvenstillatelser fra en innehaver til en annen, herunder leie. En grunnleggende forutsetning for overdragelse er at ny innehaver påtar seg de forpliktelsene som følger av den utstedte tillatelsen. På denne måten vil det i realiteten skapes et annenhåndsmarked for tilgang til frekvensressurser. Dette er i tråd med den generelle utviklingen i Europa. Norge har ligget langt fremme i denne utviklingen.

Lovforslaget legger opp til en tydeliggjøring av at overdragelse av frekvensressurser innebærer både salg og utleie.

Frekvenshamstring

Frekvenshamstring består i at en aktør i markedet skaffer seg tilgang til frekvensressurser som aktøren selv ikke nødvendigvis har bruk for, primært for å begrense tilgangen til frekvensressurser for eksisterende eller potensielt nye konkurrenter, eller for helt å forhindre konkurrenter fra å få ytterligere ressurstilgang.

Det finnes i dag ingen direkte regulering av frekvenshamstring i ekomloven. Forslaget om regler mot konkurranseskadelig frekvenshamstring, jf. § 6-5a, innebærer at det skal være mulig å gripe inn mot en aktør som primært for å sikre seg mot konkurrenter har skaffet seg tilgang til frekvensressurser som aktøren ikke selv nødvendigvis har særlig stor bruk for.

Mobilregulerte soner

Forslag til ny § 6-2a fremmes for å gi et presisert, eksplisitt hjemmelsgrunnlag i ekomloven for opprettelse av mobilregulert sone.

Straffeprosessloven og politiloven ble i 2005 endret slik at politiet fikk mulighet til å identifisere mobiltelefoner og andre kommunikasjonsanlegg. Dette krever etablering av såkalte mobilregulerte soner.

Mobilregulerte soner kan opprettes ved at det gjøres inngrep i radiokommunikasjonsforbindelsen mellom mobilt brukerstyr og mobilnettet. Dette gjøres ved at den vanlige kommunikasjonen blir jammet, det vil si at det blir sendt ut signaler som interfererer med og blokkerer mobilsignal, og/eller ved at det blir etablert falske basestasjoner som avslører mobiltelefonens identitet, og deretter eventuelt overtar kontakten mellom telefonen og nettilbyders basestasjon. Disse inngrepene kan bare gjøres ved å ta i bruk frekvenser som er tildelt andre.

Utgangspunktet i ekomloven er at individuelle frekvenstillatelser ikke kan benyttes av andre enn innehaveren, og straffeprosesslovens regler er derfor i motstrid med ekomregelverket.

Ekomloven § 6-2 ble endret 15. januar 2008 med sikte på å gi politiet en begrenset rett til å ta i bruk frekvenser som er tildelt andre. I tillegg ble det foretatt endringer i ekomloven slik at politiet, Forsvaret og Kriminalomsorgen etter søknad kan gis tillatelse til å kunne ta i bruk frekvenser til enkelte andre viktige formål. Lovendringen fra 2008 har ikke trådt i kraft i påvente av en forskrift med nærmere regler for etablering av slike soner i praksis.

Utkast til forskrift om mobilregulert sone ble sendt på høring høsten 2007. I høringsrunden fremkom det helt sentrale spørsmål og utfordringer knyttet til hjemmelsgrunlaget, blant annet om risikoen for at endringene i ekomloven ville kunne undergrave de strenge vilkårene som fremgår av straffeprosessloven. Endringene i ekomloven ble derfor ikke satt i kraft og forskriften ble ikke vedtatt.

Departementet foreslår derfor nye endringer i loven i § 6-2a for å gi hjemmel til å etablere mobilregulert sone. Endringene innebærer at politiloven § 17d vil omfattes av bestemmelsen, det vil si at Politiets sikkerhetstjeneste (PST), dersom vilkårene er oppfylt, kan etablere mobilregulert sone i forebyggende øyemed. Forslaget gir videre Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) kompetanse til i særlige tilfeller og for korte perioder, å ta i bruk mobilregulerte soner for sikring av konferanserom, jf. sikkerhetsloven.

Varslingen av myndigheten er foreslått avgrenset til de tilfeller hvor bruk av mobilregulert sone vil kunne få konsekvenser for kommunikasjonen i nettet. Det foreslås en innskjerping når det gjelder muligheten for å søke om særskilt tillatelse til å anvende mobilregulert sone, i den forstand at politiet og Forsvaret kun kan søke om etablering og bruk av mobilregulert sone for øvingsformål, og med avgren-

sing i tid og sted. Videre vil Kriminalomsorgen etter søknad kunne få anledning til å opprette slike soner i fengsler med høyt sikkerhetsnivå.

1.10 Øvrige endringer

Kapittel 10 i proposisjonen omhandler lovens saklige virkeområde, registreringsplikt og krav til måling av og informasjon om kvalitet og inndragning av utstyr. Proposisjonen inneholder også enkelte andre forslag til endringer som omtales i merknadene til forslagene.

Ekomloven § 1-2 regulerer lovens saklige virkeområde. Det foreslås inntatt en endring i § 1-2 første ledd for i større grad å kunne ta hensyn til fremtidig utvikling av ekomnett- og tjenester.

Myndighetene har registrert et økende problem med forskjellige typer teknisk utstyr som brukes i strid med ekomregelverket eller vedtak fattet med hjemmel i dette. Slik bruk kan medføre til dels svært alvorlige konsekvenser for samfunnet.

Departementet foreslår en ny bestemmelse i ekomloven § 10-14 om inndragning av utstyr. Bestemmelsen er utformet slik at den vil få anvendelse som en unntakshjemmel som skal brukes kun i de særtilfeller hvor ekomlovens øvrige sanksjonsmuligheter ikke er tilstrekkelige.

1.11 Økonomiske og administrative konsekvenser

I hovedsak anses det å medføre mindre økonomiske og administrative konsekvenser ved ordningene, og/eller at det er for tidlig å si noe om kostnader. I noen tilfeller kan det antatte tapet for tilbyder oppveies av de samfunnsøkonomiske gevinstene. Jf. omtale i kapittel 10 i proposisjonen.

1.12 Brev fra Samferdselsdepartementet

Vedlagt innstillingen er brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 2. april 2013, om forslag til en retting i opplistingen i § 10-13 nr. 2 i proposisjonens lovforslag. Fra brevet kan siteres:

«Bestemmelsen § 2-15 gjelder hemmelig telefonnummer. En inkludering av § 2-15 i § 10-13 nr. 2 vil føre til at overtredelse av forskrift gitt med hjemmel i § 2-15 kan medføre sanksjoner i form av overtredelsesgebyr. Dette er hørt, men er ved en feil ikke kommet med i § 10-13.»

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, fung. leder Anne Marit Bjørnflaten, Susanne Bratli, Freddy de Ruiten, Gorm Kjernli, Magne Rommetveit og Tone Merete Sønsterud, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredrik-

sen, Ingebjørg Godskesen, Bård Hoksrud og Arne Sortevik, fra Høyre, Øyvind Halleraker, Lars Myraune og Ingjerd Schou, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Kristelig Folkeparti, Ingunn E. Ulfsten, vil peke på at områder for elektronisk kommunikasjon er i svært rask utvikling både teknisk og markedsmessig. Det gjør at det er behov for endringer og justeringer av rammeverket både nasjonalt og internasjonalt. Komiteen viser til at norsk regulering i stor grad baserer seg på EUs regelverk for elektronisk kommunikasjon. Komiteen vil peke på at man er kjent med at EU endret sitt rammeverk 25. november 2009, og at de da vedtok opprettelsen av BEREC (The body of European Regulators for Electronic communications) og to endringsdirektiver. Endringene hadde frist til å bli gjennomført innen 24. mai 2011 i EU, mens det for EFTA/EØS-landene forhandles om en avtale med sikte på å innlemme ekompakken i EØS-avtalen. Komiteen vil peke på at regjeringen vil legge dette frem for Stortinget gjennom en proposisjon som inneholder forslag til stortingsvedtak, slik at Stortinget får mulighet til å behandle dette på et senere tidspunkt.

Komiteen vil peke på at det har vært avholdt to høringsrunder på utkast til endringer i ekomloven, ekomforskriften og nummerforskriften. Komiteen har merket seg at det har vært et stort engasjement i forbindelse med de to høringene og at det har kommet inn over 60 hørings svar i den første høringen og 27 i tilleggshøringen.

Komiteen viser til vedlagte brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 2. april 2013, om forslag til en retting i opplistingen i § 10-13 nr. 2 i proposisjonens lovforslag. Komiteen tar dette til etterretning.

Komiteen vil forøvrig plassere departementets endringer i ekomloven § 13-2 som en overgangsbestemmelse i endringsloven nr. II.

Bredbånd

Komiteen har merket seg at det siden mobilt bredbånd ble innført med egne abonnement i 2006, har det vært en kraftig økning i bruken av dette, og at det ved utgangen av første halvår 2012 var over 761 000 abonnenter. Det forventes at denne økningen vil fortsette de neste årene. Komiteen vil videre vise til at også når det gjelder fast bredbånd, vokser antallet abonnenter, og at ved utgangen av første halvår i 2012 var det over 1,7 millioner abonnenter. På bedriftssiden var det ca. 143 000 abonnenter, som har vært forholdsvis stabilt de siste årene.

Sikkerhet og beredskap

Komiteen vil peke på at man i Norge har svært god kvalitet og det er høy oppetid i tele- og datanettene. Komiteen vil likevel peke på at man de siste årene flere ganger har sett at sikkerheten i nettene har vært for dårlig. Aller best kom dette frem i forbindelse med stormen Dagmar, hvor store deler av infrastrukturen brøt sammen og/eller falt ut. Man fikk da virkelig sett hvor avhengig man er blitt av elektronisk kommunikasjonsutstyr. Komiteen er derfor tilfreds med at man nå tar høyde for dette i forbindelse med endringene i lovens bestemmelser om sikkerhet og beredskap for å knytte sikkerheten i ekomnettet og tjenester opp til en forsvarlighetsstandard.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har merket seg at det i § 2-10 stilles krav om at kommunikasjonsnett og -tjenester skal ha forsvarlig sikkerhet for brukerne i fred, krise og krig. Nasjonen vil i en krise/krigssituasjon være avhengig av at det sivile kommunikasjonsnettet fungerer. Det ville derfor være naturlig at krav til tilbydere og utstyrsleverandører samordnes med Forsvarets krav til kommunikasjonsnett.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer til sikkerhet for varer og tjenester levert til kritisk digital infrastruktur, som i stor grad er samordnet med Forsvarets krav til kommunikasjonsnett og sambandssystemer.»

FRA-loven

Komiteen vil peke på at enkelte av våre naboland har innført regler og lover som gjør at de har mulighet til å kunne overvåke og avlytte elektronisk kommunikasjon. Sverige har innført FRA-loven som gir både forsvar og politi anledning til å kunne gå inn og sjekke den enkeltes e-post.

Komiteen vil peke på at den enkeltes personvern står sterkt i Norge. Komiteen vil således peke på at den enkeltes personvern er svært viktig, og mener at det er viktig å verne den enkeltes personvern.

Komiteen er derfor svært kritisk til en utvikling hvor tele- og dataselskaper som opererer i Norge, sender informasjon gjennom andre land og at det betyr at disse landene gis anledning til både å kunne overvåke, avlytte og sjekke innhold i norske borgeres e-poster. Komiteen vil derfor peke på at det er viktig at regjeringens krav om at informasjon fra den enkelte leverandøren til kunden om at informasjonen lagres i land som har lover og regler som

gir myndighetene anledning til å kunne hente slike opplysninger, skal måtte opplyse om dette. Det må videre komme klart frem slik at alle kunder blir klar over at dette kan skje.

Komiteen vil peke på at den svenske FRA-loven åpner for at både det svenske forsvaret og politiet får mulighet til å gå inn og sjekke e-posten til norske innbyggere som rutes via Sverige. I tillegg vil også svenske myndigheter kunne hente ut informasjon om hvem du ringer til, hvem som ringte til deg, og når du ringte, samt stedet du ringer fra. Det betyr at man risikerer at denne typen informasjon skal lagres eller rutes via andre land, og der disse myndighetene da får mulighet til å hente ut informasjon som kan svekke den enkeltes personvern kraftig. Komiteen vil vise til at Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti er partier som er svært opptatt av den enkeltes personvern, og er derfor svært kritiske til at andre land kan innhente denne typen informasjon om enkeltpersoner i Norge. Komiteen viser til at departementet mener at norske borgere skal informeres om det dersom norsk intern kommunikasjon rutes utenfor landets grenser. Brukeren skal også informeres om hvilke følger dette kan få, slik at de som ikke ønsker dette kan velge en annen tilbyder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti vil vise til at Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti stemte imot implementeringen av EU sitt datalagringsdirektiv da saken var oppe til behandling i Stortinget i 2011.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener at dialogen mellom norske og svenske myndigheter i tilknytning til konsekvensene av FRA-loven må intensiveres, slik at den åpningen som svenske myndigheter har gitt Forsvaret og politiet til å kontrollere og sjekke e-poster og annen telekommunikasjon over norske borgere, stoppes.

Disse medlemmer vil også peke på at svenske borgere synes å ha bedre vern av individuell personssikkerhet i forhold til FRA-loven. Disse medlemmer legger til grunn at regjeringen krever samme personvern i Sverige for norske borgeres informasjon lagret og/eller brukt i Sverige som svenske borgere har for sin informasjon.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta opp FRA-loven med svenske myndigheter, slik at overvåkning og lagring av e-post og telekommunikasjon fra norske borgere i Sverige ikke lenger blir lovlig i Sverige, og

at det gis samme personvern i Sverige for norske borgeres informasjon lagret og/eller brukt i Sverige som svenske borgere har for sin informasjon.»

«Stortinget ber regjeringen se på og komme tilbake til Stortinget med forslag til løsninger som hindrer at informasjon og kommunikasjon fra norske borgere rutes via land som har lover som gir myndighetene anledning til å sjekke privatpersoners telekommunikasjon og e-postinnhold.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at disse medlemmer flere ganger har tatt opp problemstillinger om FRA-loven, og vet at det har vært noe dialog mellom norske og svenske myndigheter i tilknytning til dette og konsekvensene av FRA-loven.

Til § 2-4 a Formidlingsplikt

Komiteen vil peke på at det foreslås en ny bestemmelse i lovens § 2-4a om tilbyders plikt til å formidle anrop, samt unntak fra denne. Det betyr at gjeldende regler om formidlingsplikt flyttes fra nummerforskriften til loven. Komiteen vil peke på at det er bra at man nå kan gi unntak fra formidlingsplikten i de tilfeller hvor det foreligger svindel eller misbruk, for eksempel ved at forbruker lokkes eller lures til å benytte kostbare nummer eller tjenester.

Til ny § 2-7 b Bruk av informasjonkapsler/cookies

Komiteen vil vise til forslag til ny § 2-7 b Bruk av informasjonkapsler/cookies, og der det heter (jf. side 102 kolonne 2 i proposisjonen):

«Kravet til samtykke vil være oppfylt ved at sluttbruker benytter en teknisk innstilling i nettleser eller tilsvarende i de tilfeller der dette er teknisk mulig og effektivt. Også forhåndsinnstilling i nettleser om at brukeren aksepterer informasjonkapsler/cookies anses å utgjøre et samtykke, forutsatt at det finnes klar og tydelig informasjon tilgjengelig på det aktuelle nettstedet om hvilke informasjonkapsler/cookies og lignede teknikker som benyttes, hvilke opplysninger som behandles, formålet med behandlingen og hvem som behandler opplysningene.»

Komiteen legger til grunn at det innenfor rammen av sakens merknader til ny § 2-7 b, legges til grunn at det enkelte nettsted kan ha en likelydende henvisning via lenke til et felles nettsted der alle opplysninger om informasjonkapsler fremkommer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti legger videre til grunn at det er tilstrekkelig

at det gis en generell informasjon om informasjonskapsler uten detaljering på spesifikke kapsler.

Disse medlemmer viser til innspill fra Mediebedriftenes Landsforbund i forbindelse med komiteens arbeid med saken med informasjon om bruk av informasjonskapsler.

Til § 5-1 – Utarbeiding av nasjonale graveforskrifter

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, forutsetter at den nasjonale graveforskriften som er under utarbeidelse, vil bidra til en mer lik praksis mellom kommunene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti henviser til § 5-1 som omhandler leveringspliktige tjenester. Myndighetene kan med hjemmel i denne paragrafen enten avtale eller ved pålegg utpeke en eller flere tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett bl.a. for å sikre tilgang til digitalt elektronisk kommunikasjonsnett over hele landet. Den største kostnaden ved fremføring av kabler for et slikt nett er selve nedgravingen av kablene. Flere av tilbyderne har i mange år etterlyst en nasjonal graveforskrift for hvordan man skal grave ned telekabler. Regjeringen har gjentatte ganger lovet å få på plass en slik forskrift, men fortsatt har ikke en slik forskrift kommet på plass.

Disse medlemmer vil peke på at ca. 80 pst. av utgiftene bredbåndsselskapene har i forbindelse med utbygging av bredbånd, skyldes kostnader de har ved å grave ned kablene. Disse medlemmer registrerer at en rekke kommuner nå selv lager sine egne forskrifter. Dette innebærer at bredbåndsutbyggere må forholde seg til mange forskjellige regler når man skal bygge ut bredbånd. Mange av kommunene har laget så strenge forskrifter at det ikke vil være mulig for bredbåndstaktørene å få gravd ned kabler og fiber på grunn av at kostnadene blir altfor høye. Disse medlemmer vil peke på at det er et politisk mål å bygge ut bredbånd til hele landet, og at ny bredbåndsinfrastruktur skal bygges med høy kapasitet.

Disse medlemmer mener også at de nye forskriftene bør basere seg på de innspillene som IKT-Norge på vegne av bransjen har spilt inn til Samferdsdeparterementet. Disse medlemmer vil peke på at det er viktig at den nye forskriften må omfatte både kommunale og fylkeskommunale veier samt riksveinettet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest sørge for at det utarbeides nasjonale graveforskrifter i tråd med de innspill som er kommet fra IKT-bransjen.»

Til § 12 Ekspropriasjon, jf. § 12-3 om flytteplikt for elektronisk kommunikasjonsnett mv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at ekomloven § 12-3 innebærer flytteplikt for elektronisk kommunikasjonsnett og utstyr for elektronisk kommunikasjon. Flertallet er kjent med at denne bestemmelsen praktiseres ulikt i kommunene, noe som kan føre til uforholdsmessig store kostnader for eierne av ekomutstyret. Flertallet ber derfor Samferdsdeparterementet i samarbeid med andre relevante myndigheter vurdere tiltak som bidrar til større grad av lik praksis i kommunene og bidrar til forutsigbarhet for ekomtilbyderne.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil peke på at offentlige veier er uten sammenligning den viktigste korridoren for fremføring av digital infrastruktur. I byområder kan det ofte være den eneste muligheten for fremføring av bredbåndskabler. Dette reguleres i dag av vegloven § 32. Disse medlemmer vil peke på at det ikke er noen uenighet om at kommunen etter vegloven skal kunne kreve alle typer rør og ledninger, bredbånd eller strømkabler flyttet på ledningseiers bekostning, når veifaglige hensyn tilsier det. Det sikrer utbygging, utvidelse og flytting av vei, med den store samfunnsnyttene dette har.

Disse medlemmer vil imidlertid peke på at ekomloven i dag har en egen bestemmelse om flytteplikt, som følger av retten til ekspropriasjon etter ekomloven § 12-3, der det heter:

«Eier eller bruksberettiget kan kreve at elektronisk kommunikasjonsnett og utstyr for elektronisk kommunikasjon flyttes eller fjernes fra eiendommen dersom dette er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig utnyttelse av eiendommen eller bruksretten».

Disse medlemmer er kjent med at slik dagens § 12-3 er utformet, så innebærer det at en kommune, som både er veimyndighet (etter vegloven) og grunneier der vegen er anlagt, fritt kan velge den hjemmelen som passer best for å kreve bredbånd flyttet for eiers regning. Kommunen kan dermed kreve flytting av ledninger på andres bekostning, også når formålet er at kommunen selv skal framføre sine egne ledninger i grunnen. Disse medlemmer vil vise til at det er bare innenfor bredbånd og telekabler dette kan skje. Disse medlemmer vil peke på at det kan føre til at kommunen nærmest har

ubegrensede muligheter, da det ikke er noen presiseringer rundt dette i det fremlagte forslaget til endringer i ekomloven. Disse medlemmer vil videre peke på at det er viktig å ha med seg at det ikke finnes tilsvarende flytteplikt på egen regning når det for eksempel gjelder kraftledninger, kabler for gatelys, eller hvilke som helst andre ledninger eller kabler. Disse medlemmer mener derfor at det er riktig å sørge for at bredbånd og telekabler blir likestilt med andre typer kabler. Disse medlemmer mener derfor at det i § 12-3 bør tas inn følgende presisering kursivert i teksten: «Eier eller bruksberettiget *som ikke er et organ for stat eller kommune*, kan kreve at elektronisk kommunikasjonsnett osv.»

Disse medlemmer ser også at mangelen i dagens lovverk kan innebære at kommunene i mindre grad behøver å ta hensyn til at det kan finnes ekomkabler i planleggingen av en trasé (unngå helhetstenkning), så lenge kostnadsansvaret bare kan sendes over til ledningseierne.

Disse medlemmer vil peke på at det er et klart politisk mål å sikre at alle innbyggere i Norge skal kunne ta del i den teknologiske utviklingen innenfor IKT-området. Da er muligheten for å kunne få bredbånd/kabler med høy hastighet svært viktig. Skal man klare dette, er det avgjørende at det er et godt samarbeid mellom dem som bygger ut bredbånd/teleinfrastruktur og kommunene og staten. Det er derfor avgjørende å få på plass et klart og tydelig regelverk som tar hensyn til både utbygger og kommunene/fylkeskommunene og staten som veieier. Dette for å sikre at det fortsatt vil bli bygget ut i høyt tempo uten at risikoen for bredbånd/teleaktørene blir så store at det stopper opp på grunn av faren for økte kostnader forbundet med flytting som ikke skyldes behov i veglovens § 32, men at noen kommuner ser en mulighet til å velte kostnader over på utbyggingselskapene innenfor bredbånd og telesektoren. Disse medlemmer vil peke på at forslaget om å ta inn de foreslåtte presiseringene i ekomloven § 12-3 lå inne i regjeringens høringsutkast som ble sendt ut i 2010, og ingen av høringsinstansene har motsatt seg de foreslåtte endringene. Disse medlemmer mener derfor det er noe underlig at dette likevel ikke er kommet med i regjeringens utkast til endringer i loven.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«§ 12-3 fjerde ledd skal lyde:

Eier eller bruksberettiget *som ikke er et organ for stat eller kommune*, kan kreve at elektronisk kommunikasjonsnett og utstyr for elektronisk kommunikasjon flyttes eller fjernes fra eiendommen dersom dette er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig utnyttelse av eiendommen eller bruksretten. Ved

manglende enighet skal kravet avgjøres ved skjønn. Det samme gjelder eventuelle krav om tilbakebetaling av vederlag mottatt etter tredje ledd i forbindelse med krav om flytting eller fjerning.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

§ 12-3 fjerde ledd skal lyde:

Eier eller bruksberettiget *som ikke er et organ for stat eller kommune*, kan kreve at elektronisk kommunikasjonsnett og utstyr for elektronisk kommunikasjon flyttes eller fjernes fra eiendommen dersom dette er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig utnyttelse av eiendommen eller bruksretten. Ved manglende enighet skal kravet avgjøres ved skjønn. Det samme gjelder eventuelle krav om tilbakebetaling av vederlag mottatt etter tredje ledd i forbindelse med krav om flytting eller fjerning.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer til sikkerhet for varer og tjenester levert til kritisk digital infrastruktur, som i stor grad er samordnet med Forsvarets krav til kommunikasjonsnett og sambandssystemer.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen snarest sørge for at det utarbeides nasjonale graveforskrifter i tråd med de innspill som er kommet fra IKT-bransjen.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen ta opp FRA-loven med svenske myndigheter, slik at overvåkning og lagring av e-post og telekommunikasjon fra norske borgere i Sverige ikke lenger blir lovlig i Sverige, og at det gis samme personvern i Sverige for norske borgeres informasjon lagret og/eller brukt i Sverige som svenske borgere har for sin informasjon.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen se på og komme tilbake til Stortinget med forslag til løsninger som hindrer at informasjon og kommunikasjon fra norske borgere rutes via land som har lover som gir myndighetene anledning til å sjekke privatpersoners telekommunikasjon og e-postinnhold.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en enstemmig komité.

Komiteen viser til proposisjonen og merknadene, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i ekomloven

I

I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon gjøres følgende endringer:

§ 1-2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder virksomhet knyttet til *elektronisk kommunikasjon og tilhørende utstyr*. Forvaltning og bruk av det elektromagnetiske frekvensspekteret og nummer, navn og adresser er omfattet. Det samme gjelder all utstråling av elektromagnetiske bølger fra elektronisk kommunikasjon og all utilsiktet utstråling av elektromagnetiske bølger som kan forstyrre elektronisk kommunikasjon. *Innholdstjenester som faktureres sammen med den elektroniske kommunikasjonstjenesten, omfattes.*

§ 1-3 første ledd skal lyde:

Loven gjelder også for norske skip og luftfartøy og for anlegg og innretninger av enhver art med tilknytning til petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen eller for utnyttelse av fornybare energiresurser til havs innenfor havenergilovas virkeområde.

§ 1-5 skal lyde:

§ 1-5 Definisjoner

1. *elektronisk kommunikasjon: kommunikasjon ved bruk av et elektronisk kommunikasjonsnett.*
2. *elektronisk kommunikasjonsnett: system for signaltransport som muliggjør overføring av lyd, tekst, bilder eller andre data ved hjelp av elektromagnetiske signaler i fritt rom eller kabel der radioutstyr, svitsjer, annet koplings- og dirigeringsutstyr, tilhørende utstyr eller funksjoner inngår, herunder nettverkselementer som ikke er aktive.*
3. *elektronisk kommunikasjonstjeneste: tjeneste som helt eller i det vesentlige omfatter formidling av signaler i elektronisk kommunikasjonsnett og som normalt ytes mot vederlag.*
4. *offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste: elektronisk kommunikasjonstjeneste som er tilgjengelig for allmennheten eller beregnet til bruk for allmennheten.*
5. *offentlig telefontjeneste: elektronisk kommunikasjonstjeneste som direkte eller indirekte oppretter og mottar nasjonale eller nasjonale og internasjonale taleforbindelser ved hjelp av ett eller flere numre i en nasjonal eller internasjonal telefonnummerplan og som er tilgjengelig for allmennheten eller beregnet til bruk for allmennheten.*
6. *tilhørende fasilitet: fysisk infrastruktur og annen innretning eller element i tilknytning til et elektronisk kommunikasjonsnett og/eller en elektronisk kommunikasjonstjeneste, som muliggjør og/eller støtter eller kan støtte tilbud av elektronisk kommunikasjonstjeneste via slikt nett og/eller tjeneste.*
7. *tilhørende tjeneste: tjeneste i tilknytning til elektronisk kommunikasjonsnett og/eller elektronisk kommunikasjonstjeneste, som muliggjør og/eller støtter tilbud av tjenester via slikt nett og/eller tjeneste eller har potensial til å gjøre det.*
8. *nettermineringspunkt: tilkoplingspunkt mellom elektronisk kommunikasjonsnett og terminalutstyr.*
9. *radioutstyr: produkt eller deler av produkt som tilsiktet utstråler eller mottar elektromagnetiske bølger overført i fritt rom, med unntak av produkt som bare mottar kringkasting.*
10. *skadelig interferens: interferens som setter radionavigasjonstjeneste eller annen nød- eller sikkerhetstjeneste i fare eller som alvorlig reduserer kvaliteten på, hindrer eller gjentatte ganger avbryter radiokommunikasjon som drives i samsvar med fastsatte krav.*
11. *overføringskapasitet: elektronisk kommunikasjonstjeneste i form av fast etablert kapasitet for signaltransport som innsatsfaktor for produksjon av tjeneste eller som transport mellom ulike geografiske adresser for sluttbrukere.*
12. *terminalutstyr: produkt eller deler av produkt som kan nyttes til elektronisk kommunikasjon og som er beregnet for direkte eller indirekte tilknytning til nettermineringspunkt i elektronisk kommunikasjonsnett.*
13. *samtrafikk: funksjon som tilrettelegger for formidling av trafikk mellom tilbydere slik at sluttbrukere kan kommunisere med hverandre og ha tilgang til offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste uavhengig av tilbydertilknytning.*
14. *bruker: enhver fysisk eller juridisk person som bruker elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste til egen bruk eller som innsatsfaktor for produksjon av andre tjenester.*
15. *sluttbruker: enhver fysisk eller juridisk person som inngår avtale om tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste til eget bruk eller utlån.*

16. *tilbyder*: enhver fysisk eller juridisk person som tilbyr andre tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste.
17. *samløkalisering*: felles bruk av *infrastruktur eller andre tilhørende fasiliteter som brukes eller kan bli brukt* til plassering av utstyr for elektronisk kommunikasjon.
18. *fellesfakturert tjeneste*: forhåndsbetalt og etter-skuddsbetalt innholdstjeneste som tilbys over elektronisk kommunikasjonsnett og som faktureres sammen med elektronisk kommunikasjons-tjeneste.
19. *mobilregulert sone*: *et begrenset geografisk område der kommunikasjon i elektronisk kommunikasjonsnett til bruk for offentlig mobilkommunikasjon påvirkes eller hindres ved hjelp av lovlig identitetsfangning og/eller jamming.*
20. *identitetsfangning*: *manipulering av kommunikasjon i elektronisk kommunikasjonsnett til bruk for offentlig mobilkommunikasjon ved mottak og sending av radiosignaler i den hensikt å avdekke elektronisk identitet til terminalutstyr.*
21. *jamming*: *aktiv utsending av radiosignaler i den hensikt å hindre bestemte radiokommunikasjonssystemer eller deler av disse i å virke i et begrenset geografisk område.*

§ 2-1 skal lyde:

§ 2-1 *Registreringsplikt*

Myndigheten kan gi forskrifter om registreringsplikt for tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett eller offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste dersom det er nødvendig for å føre tilsyn med *markedet*.

§ 2-2 skal lyde:

§ 2-2 *Måling og informasjon om kvalitet*

Tilbyder med leveringsplikt etter § 5-1 første ledd skal måle og informere om kvalitet på nett og tjeneste som tilbys til sluttbrukere.

Myndigheten kan pålegge tilbyder av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste som ikke omfattes av første ledd å måle og informere om kvalitet på tjeneste som tilbys til sluttbrukere i samsvar med de kriterier, definisjoner og målemetoder som myndigheten fastsetter.

Myndigheten kan gi forskrifter om *måling og informasjon*.

§ 2-3 overskrift og første ledd skal lyde:

§ 2-3 *Krav til nett, tjeneste, tilhørende utstyr og fasiliteter*

Myndigheten kan stille krav til elektronisk kommunikasjonsnett, -tjeneste, tilhørende utstyr og *fasiliteter* og bruk av standarder for å sikre samvirke

mellom nett og tjeneste, kvalitet, effektiv utnyttelse av kapasitet i nett som nyttes av flere tilbydere, sikre liv og helse eller unngå skadelig interferens.

§ 2-4 skal lyde:

§ 2-4 *Leveringsvilkår og avtale*

Tilbyder av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste til sluttbrukere kan pålegges å utarbeide og offentliggjøre leveringsvilkår for slikt tilbud og *tilby sluttbrukere avtale for offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste, herunder forhåndsbetalt offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste.*

Tilbyder av offentlig telefontjeneste skal ved inngåelse, endring eller opphør av avtalen sikre at sluttbrukere er entydig identifisert. Tilbyder skal kunne dokumentere identitetskontrollen.

Tilbyder av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste skal varsle sluttbrukere om endring i eller opphør av avtalen. *Endring i eller opphør av avtale kan tidligst tre i kraft en måned etter at varsel er sendt sluttbrukere. Sluttbrukere som ikke godtar nye avtalevilkår, kan uten ekstra kostnader heve avtalen med virkning fra det tidspunktet endringen trer i kraft. I varselet til sluttbrukere skal det informeres om retten til å heve avtalen.*

Avtale mellom tilbyder av offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste og sluttbrukere skal ikke være bindende for en lengre periode enn 12 måneder. I særlige tilfeller kan det avtales lengre bindingstid, likevel ikke lengre enn 24 måneder. Vilkår om bindingstid forutsetter at tilbyder gir sluttbrukere en økonomisk fordel. Tilbyder skal vederlagsfritt opplyse sluttbrukere om operatørlåskode når bindingstiden utløper. Sluttbrukere som ikke godtar nye avtalevilkår for abonnementsavtale med bindingstid, kan heve avtalen etter tredje ledd når endringen er til ugunst for sluttbrukere.

Tredje og fjerde ledd kan fravikes utenfor forbrukerforhold.

Tilbyder av offentlig telefontjeneste skal tilby avtale som bortfaller etter 12 måneder.

Myndigheten kan gi forskrifter om leveringsvilkår og avtale med sluttbrukere, herunder entydig identifikasjon av sluttbrukere.

Ny § 2-4 a skal lyde:

§ 2-4 a *Formidlingsplikt*

Tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste skal sikre at sluttbrukere, med mindre B-abonnent har valgt å begrense tilgang fra A-abonnenter lokalisert i særskilte geografiske områder, kan få forbindelse med alle nummer:

1. *i nasjonal nummerplan, herunder stedsuavhengige nummer*

2. i den europeiske nummerserien +3883 (European Telephony Numbering Space (ETNS))
3. i nummerserien +800 (Universal International Freephone Number (UIFN) (internasjonale grønne nummer))
4. i andre EØS-lands nummerplaner, herunder stedsuavhengige nummer

Formidlingsplikten etter nr. 2 til 4 gjelder ikke dersom formidlingsplikten ikke er teknisk eller økonomisk mulig for tilbyder.

Myndigheten kan pålegge tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste å sperre tilgang til nummer eller tjeneste når det foreligger overtreddelse av markedsføringsloven kapittel 2 og 3. Myndigheten kan også pålegge tilbyder å holde tilbake relevante samtrafikkinntekter eller andre relevante inntekter.

Myndigheten kan gi forskrifter om formidling av samtaler etter første ledd, om sperring og sanksjoner etter annet ledd, og om formidling av nummer til og fra andre internasjonale geografiske områder enn nevnt i første ledd.

§ 2-5 femte til syvende ledd skal lyde:

Bruksbegrensning som følge av betalingsmislighold krever ikke tillatelse fra myndigheten.

I andre tilfeller enn nevnt i annet, tredje og femte ledd krever gjennomføring av bruksbegrensning tillatelse fra myndigheten.

Frakopling og andre bruksbegrensninger skal straks varsles til myndigheten. Tilbyder som bruksbegrensningen som nevnt i femte ledd rettes mot, skal varsles senest én måned før frakopling. Slik tilbyder skal straks varsle berørte tilbydere og sluttbrukere. Myndigheten kan i særlige tilfeller informere berørt tilbyder og sluttbruker på egnet måte om varslede bruksbegrensninger.

Nåværende sjette og åttende ledd blir åttende og nytt niende ledd.

§ 2-6 skal lyde:

§ 2-6 *Anrop til nødmeldingstjeneste og geografisk lokalisering av nødanrop*

Tilbyder som tilbyr sluttbruker en elektronisk kommunikasjons-tjeneste som gir mulighet for å foreta innenlandsk anrop til ett eller flere nummer i den nasjonale nummerplanen, skal sikre at sluttbruker kan foreta anrop til nødetatenes nødmeldingstjeneste.

Anrop til nødetatenes nødmeldingstjeneste skal kunne foretas uten vederlag og uten bruk av mynt, kort, kode eller annet tilgangsmiddel. Nummer til nødmeldingstjeneste skal være oppslått og godt synlig i eller ved allment tilgjengelig terminal for telefontjeneste.

Tilbyder som nevnt i første ledd og tilbyder av elektroniske kommunikasjonsnett som brukes til levering av tjeneste som nevnt i første ledd, skal for egen regning sikre at telefonnummer, sluttbrukers navn og nødvendige opplysninger for geografisk lokalisering av nødanrop overføres for alle anrop til nødetatene. Det samme skal gjelde selv om sluttbruker har avtale om hemmelig telefonnummer eller har reservert seg mot fremvisning av anropende nummer hos oppringt sluttbruker.

Tilbyder kan etter søknad gis tidsbegrenset unntak fra plikten til å tilby nødvendige opplysninger for geografisk lokalisering av nødanrop, såkalt opprinnelsesmarkering.

Myndigheten kan gi forskrifter om anrop til nødmeldingstjeneste, herunder om plikt til å videreføre midle anrop ved bruk av SMS, og om geografisk lokalisering av nødanrop.

§ 2-7 skal lyde:

§ 2-7 *Vern av kommunikasjon og data*

Tilbyder skal gjennomføre nødvendige sikkerhetstiltak for vern av kommunikasjon og data i egne elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Ved særlig risiko for brudd på sikkerheten og dersom sikkerhetsbrudd vil kunne skade eller ødelegge lagrede data eller krenke personvernet til abonnent eller bruker, skal tilbyder straks varsle abonnent eller bruker om dette.

Varsling av abonnent eller bruker etter første ledd er ikke nødvendig der tilbyder overfor kompetent myndighet kan vise at tilfredsstillende tekniske beskyttelsestiltak er gjennomført for dataene omfattet av sikkerhetsbruddet.

Trafikkdata, lokaliseringsdata og data nødvendige for å identifisere abonnenten eller brukeren skal slettes eller anonymiseres så snart de ikke lenger er nødvendig:

1. til kommunikasjons- eller faktureringsformål
2. for å oppfylle plikten etter § 2-7 a til å lagre data eller
3. for å oppfylle andre krav fastsatt i medhold av lov.

Annen behandling av slike data krever samtykke fra bruker. Myndigheten kan gi forskrifter om vern av kommunikasjon og data.

Ny § 2-7 b skal lyde:

§ 2-7 b *Bruk av informasjonskapsler/cookies*

Lagring av opplysninger i brukers kommunikasjonsutstyr, eller å skaffe seg adgang til slike, er ikke tillatt uten at brukeren er informert om hvilke opplysninger som behandles, formålet med behandlingen, hvem som behandler opplysningene, og har samtykk-

ket til dette. Første punktum er ikke til hinder for teknisk lagring av eller adgang til opplysninger:

1. utelukkende for det formål å overføre kommunikasjon i et elektronisk kommunikasjonsnett
2. som er nødvendig for å levere en informasjonssamfunnstjeneste etter brukerens uttrykkelige forespørsel.

§ 2-9 første ledd tredje punktum skal lyde:

Opplysningene kan heller ikke utover lovlige behandlingsformål nyttes i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre, med unntak av statistiske opplysninger om nettrafikk som er anonymisert og ikke gir informasjon om innretninger eller tekniske løsninger.

§ 2-9 sjettede ledd skal lyde:

Myndigheten kan gi forskrifter om taushetsplikt, om unntak fra taushetsplikt ved effektiv ruting av trafikk, om omfanget av unntaket etter tredje ledd og opplysningsplikten etter fjerde ledd.

§ 2-10 skal lyde:

§ 2-10 Sikkerhet og beredskap

Tilbyder skal tilby elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste med forsvarlig sikkerhet for brukerne i fred, krise og krig. Tilbyder skal opprettholde nødvendig beredskap, og viktige samfunnsaktører skal prioriteres ved behov. Tilbyder skal formidle viktig melding fra statsmyndighet. Myndigheten kan treffe enkeltvedtak for å sikre at tilbyder iverksetter tiltak som gir forsvarlig sikkerhet og nødvendig beredskap. Tilbyder skal dekke kostnadene ved oppfyllelsen av dette.

Myndigheten kan treffe enkeltvedtak eller inngå avtale om at tilbyder skal gjennomføre tiltak for å sikre oppfyllelse av nasjonale behov for sikkerhet, beredskap og funksjonalitet i elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste utover det som følger av første ledd. Tilbyders merkostnader ved levering av slike tiltak skal kompenseres av staten med basis i fyllestgjørende dokumentasjon som fremskaffes av tilbyder.

Tilbyder kan nektes tilgang til markedet dersom dette er nødvendig av hensyn til offentlig sikkerhet, helse eller andre særlige forhold. Myndigheten kan pålegge tilbyder å inngå samarbeid med annen nasjonal eller internasjonal virksomhet når dette følger av internasjonal avtale.

Myndigheten kan gi forskrifter om oppfyllelsen av pliktene etter paragrafen her, herunder om finansiering. Myndigheten kan i forskrift fastsette at bestemmelsen gjelder andre enn tilbydere.

§ 2-11 annet ledd skal lyde:

Myndigheten skal føre tilsyn med planene og kan sette krav til innhold. Myndigheten kan frita tilbyder

av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste fra plikten til å utarbeide planer.

§ 2-14 annet ledd skal lyde:

Eier og tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett skal nytte installatør som nevnt i første ledd ved installasjon, vedlikehold og sammenkopling av nett.

Ny § 2-15 skal lyde:

§ 2-15 Hemmelig nummer

Tilbyder skal på anmodning fra sluttbruker tilby tjenesten hemmelig nummer.

Myndigheten kan gi forskrifter om tjenesten hemmelig nummer og kan ved enkeltvedtak frita tilbyder fra plikten til å tilby denne tjenesten.

§ 3-3 annet ledd skal lyde:

Myndigheten skal notifikere markedsanalyser i henhold til frister angitt i § 9-3 annet ledd.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

Ny § 3-5 skal lyde:

§ 3-5 Frivillig utskillelse av aksessnett

Tilbyder med sterk markedsstilling skal informere myndigheten dersom tilbyder planlegger å overføre rådigheten over hele eller vesentlige deler av sitt aksessnett til annet eierskap eller til forretningsenhet organisert på tilsvarende måte som ved funksjonelt skille etter § 4-9 a. Tilbyder skal også informere myndigheten om endringer i slike planer og om det endelige resultatet av prosessen.

Varsel om planlagt overføring etter første ledd skal gis på et tidspunkt som gir myndigheten mulighet til å vurdere virkningene av den planlagte utskillelsen for reguleringen i det relevante marked. Myndigheten skal foreta markedsanalyser av de markeder som berøres.

§ 4-1 annet ledd tredje punktum skal lyde:

I vurderingen av om en anmodning er rimelig skal det i tillegg tas hensyn til:

1. tilgjengelig kapasitet
2. tilbyders investeringer og investeringsrisiko, herunder eventuelle offentlige støtte- og tilskuddsordninger
3. bærekraftig konkurranse
4. behov for å ivareta nettets integritet
5. immaterielle rettigheter og
6. etablering av felles-europeiske tjenester.

§ 4-1 femte ledd skal lyde:

Myndigheten kan gi forskrifter om tilgang, herunder om fast forvalg og forvalg ved bruk av prefiks. Myndigheten kan også fastsette tekniske og administrative vilkår for tilgang.

§ 4-4 skal lyde:

§ 4-4 Samlokalisering

Myndigheten kan pålegge tilbyder som får rett til ekspropriasjon etter § 12-3 plikt til å gi annen tilbyder uten tilsvarende rett adgang til samlokalisering.

Myndigheten kan pålegge enhver kabeleier plikt til felles utnyttelse av kabler i bygning, eller til første konsentrasjons- eller distribusjonspunkt hvor dette er plassert utenfor bygning, når duplisering av slik infrastruktur er vanskelig å gjennomføre eller ikke er samfunnsøkonomisk effektivt.

Myndigheten kan pålegge tilbyder plikt til samlokalisering når hensynet til effektiv bruk av ressurser, hensynet til helse, miljø, sikkerhet eller andre samfunnsmessige hensyn tilsier at duplisering av infrastruktur bør unngås.

Myndigheten kan pålegge tilbyder med sterk markedsstilling plikt til å imøtekomme rimelig anmodning om samlokalisering innenfor det marked der tilbyderen har sterk markedsstilling, når dette er egnet til å fremme bærekraftig konkurranse.

Tilbyder med sterk markedsstilling i marked for produktene full og delt tilgang til fast aksessnett skal tilby samlokalisering til annen tilbyder ved rimelig anmodning om slik tilgang.

I vurderingen av om en anmodning er rimelig etter fjerde og femte ledd skal det foretas en avveining i samsvar med § 4-1 annet ledd. Tilbyder med sterk markedsstilling skal dokumentere og begrunne avslag på anmodning om samlokalisering.

Pålegg etter første til fjerde ledd skal følge prosedyren i § 9-2.

Myndigheten kan pålegge tilbyder og eier av privat elektronisk kommunikasjonsnett å gi opplysninger om type, tilgjengelighet og plassering av tilhørende fasiliteter.

Myndigheten kan gi forskrifter om samlokalisering.

§ 4-5 annet ledd skal lyde:

Tilbyder med sterk markedsstilling på marked for produktene full og delt tilgang til fast aksessnett skal gi tilgang til informasjons- og støttesystemer.

§ 4-6 tredje ledd første punktum skal lyde:

Tilbyder med sterk markedsstilling på marked for produktene full og delt tilgang til fast aksessnett skal utarbeide et standardtilbud om tilgang til fast aksessnett.

Ny § 4-9 a skal lyde:

§ 4-9 a Funksjonelt skille

Myndigheten kan pålegge vertikalt integrert tilbyder med sterk markedsstilling å innføre funksjonelt skille når:

1. det foreligger viktige og vedvarende konkurranseproblemer eller markedssvikt ved grossistsalg i markeder for aksessprodukter
2. pålagte plikter ikke har ført til bærekraftig konkurranse
3. det er ingen eller liten mulighet for at bærekraftig infrastrukturbasert konkurranse vil oppnås innenfor en rimelig tidshorisont og
4. funksjonelt skille vil være det mest effektive virkemiddelet for å avhjelpe aktuelle konkurranseproblemer eller markedssvikt.

Med funksjonelt skille menes at aktiviteter knyttet til relevante aksessprodukter og -tjenester skilles ut i en driftsmessig uavhengig forretningsenhet atskilt fra tilbyders øvrige virksomhetsområder. Den atskilte forretningsenhet skal tilby aksessprodukter og -tjenester til alle tilbydere, inkludert den vertikalt integrerte tilbyders øvrige forretningsenheter, på samme vilkår, til samme tidsfrister og ved bruk av samme systemer og prosesser.

Pålegg etter første ledd skal følge prosedyrene i §§ 9-2 og 9-3.

Myndigheten kan gi forskrifter om funksjonelt skille.

§ 4-11 oppheves.

§ 4-12 oppheves.

§ 5-1 første ledd skal lyde:

Myndigheten kan inngå avtale med eller ved pålegg utpeke, en eller flere tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester for å sikre tilbud av følgende leveringspliktige tjenester:

1. tilgang til offentlig telefontjeneste og digitalt elektronisk kommunikasjonsnett over hele landet
2. offentlige betalingstelefoner og andre tilgangspunkter til offentlig telefontjeneste
3. nummeropplysningstjeneste
4. telefonkatalog
5. særlige tjenester til funksjonshemmede og andre sluttbrukere med spesielle behov.

Ny § 5-4 skal lyde:

§ 5-4 Avhendelse av aksessnettet

Tilbyder med leveringsplikt etter § 5-1 første ledd skal informere myndigheten dersom tilbyder planlegger å overføre rådigheten over hele eller vesentlige deler av sitt aksessnett til annet eierskap. Tilbyder

skal også informere myndigheten om endringer i slike planer og om det endelige resultatet av prosessen.

Varsel om planlagt overføring etter første ledd skal gis på et tidspunkt som gir myndigheten mulighet til å vurdere konsekvensen av den planlagte avhendelsen for tjenester etter § 5-1 første ledd nr. 1.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2 Tillatelse til bruk av frekvenser

Frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret kan ikke tas i bruk uten at det foreligger tillatelse fra myndigheten.

Tildeling av frekvenser skal skje gjennom åpne, objektive, transparente, ikke-diskriminerende og forholdsmessige prosedyrer. Ved tildeling av frekvenser skal det tas hensyn til effektiv bruk av samfunnets ressurser gjennom bærekraftig konkurranse, fri bevegelse for tjenester, teknologi- og tjenestenytrality og harmonisert bruk av frekvenser.

Myndigheten kan sette forholdsmessige og ikke-diskriminerende krav til valg av teknologi for elektroniske kommunikasjonstjenester for å unngå skadelig interferens, beskytte liv og helse, sikre tjenestekvalitet, sikre effektiv bruk av frekvenser eller for å oppfylle andre allmenne hensyn som fremgår av femte ledd.

Myndigheten kan sette forholdsmessige og ikke-diskriminerende krav til hva slags elektronisk kommunikasjonstjeneste som kan tilbys på basis av de frekvensressurser som gjøres tilgjengelig.

Myndigheten kan blant annet kreve at en elektronisk kommunikasjonstjeneste tilbys i nærmere avgrensede frekvensbånd for å sikre liv og helse, frekvenser til samfunnsviktige kringkastingsformål, effektiv bruk av frekvenser og for å fremme sosial samholdighet. Av hensyn til å beskytte nød- og sikkerhetstjenester, og i særlige tilfeller for å sikre andre allmenne hensyn, kan myndigheten nekte bruk av annet enn én bestemt elektronisk kommunikasjonstjeneste i et særskilt frekvensbånd.

Myndigheten kan nekte å gi tillatelse etter første ledd når det følger av hensyn som angitt i annet ledd. Myndigheten kan gi forskrifter om bruk av frekvenser.

Ny § 6-2 a skal lyde:

§ 6-2 a Mobilregulert sone

Politiet kan uten tillatelse fra myndigheten ta i bruk frekvenser som er tildelt andre, dersom vilkårene for identifisering av kommunikasjonsanlegg etter straffeprosessloven § 216 a tredje ledd annet punktum, § 216 b annet ledd bokstav c eller § 222 d er oppfylt, eller vilkårene for bruk av tvangsmidler i forebyggende øyemed etter politiloven § 17 d foreligger. Nasjonal sikkerhetsmyndighet kan i særskilte til-

feller og i korte tidsrom uten tillatelse fra myndigheten ta i bruk frekvenser som er tildelt andre når dette er et nødvendig tiltak for forsvarlig sikring av konferanserom, jf. sikkerhetsloven § 16.

Politiet og Nasjonal sikkerhetsmyndighet skal varsle myndigheten uten ugrunnet opphold etter at frekvenser som er tildelt andre, er tatt i bruk. Varsel skal angi frekvensområde, tidsrom og sted. Myndigheten avgjør i samråd med politiet eller Nasjonal sikkerhetsmyndighet om og i tilfelle når rettighetshavere skal underrettes.

Myndigheten kan i særskilte tilfeller etter søknad gi tillatelse til Forsvaret og politiet til bruk av frekvenser som er tildelt andre, for etablering av mobilregulert sone for øvingsformål. Tillatelsene skal være avgrenset i tid og bare gis for nærmere avgrenset område. Tillatelser til Forsvaret kan bare gis til øvelser innenfor Forsvarets permanente øvingsområder. Rettighetshaverne skal underrettes i god tid før Forsvaret og politiet i henhold til slik tillatelse tar i bruk frekvenser som er tildelt andre.

Myndigheten kan etter søknad gi Kriminalomsorgen tillatelse til bruk av frekvenser som er tildelt andre for etablering av mobilregulert sone i og i tilknytning til fengsel med høyt sikkerhetsnivå. Myndigheten skal konsultere relevante tilbydere.

Frekvensbruken etter første til fjerde ledd skal skje på en måte som i minst mulig grad griper inn i rettigheter som følger av allerede tildelte frekvenstillatelser.

Myndigheten kan gi forskrifter om mobilregulert sone.

§ 6-3 skal lyde:

§ 6-3 Vilkår for frekvenstillatelser

Det kan knyttes vilkår til tillatelser om bruk av frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret. Slike vilkår kan kun gjelde:

1. angivelse av tjeneste, nettype eller teknologi frekvensene skal brukes til
2. faktisk og effektiv bruk av frekvensene
3. geografisk og befolkningsmessig dekning
4. tekniske og operasjonelle forhold for å unngå skadelig interferens og for å begrense risikoen ved elektromagnetisk stråling
5. tillatelsens varighet, under hensyntagen til tilstrekkelig tilbakebetalingstid for den aktuelle tjeneste
6. retten til å overdra tillatelse
7. vederlag for tillatelse
8. individuelle forpliktelser i samsvar med tilbud
9. forpliktelser i henhold til relevante internasjonale overenskomster om bruk av frekvenser
10. forpliktelser knyttet til prøvedrift, forskning og annen eksperimentell bruk av frekvenser.

Myndigheten kan etter søknad endre teknologi- eller tjenestespesifikke restriksjoner, jf. første ledd nr. 1. Myndigheten kan etter søknad fjerne begrensninger i retten til å overdra tillatelse, jf. nr. 6.

§ 6-4 nytt tredje ledd skal lyde:

Myndigheten kan når det er nødvendig gi tillatelse til bruk av frekvenser til særskilte allmenntilgjengelige formål, herunder til bruk i nød- og beredskapstjeneste, til Forsvaret og til forskningsformål uten at prosedyren i første ledd kommer til anvendelse. Direkte-tildelte frekvenstillatelser kan ikke overdras etter § 6-5. Når myndigheten anser at det ikke lenger er behov for å anvende direktetildelte frekvenser, kan tillatelse trekkes tilbake.

Ny § 6-4 a skal lyde:

§ 6-4 a *Frekvenstillatelser til kringkasting*

I frekvensbånd som etter nasjonal frekvensplan er avsatt til kringkasting, kan myndigheten uten at prosedyren i § 6-4 første ledd kommer til anvendelse, på objektive, transparente og ikke-diskriminerende vilkår tildele frekvenstillatelse til virksomheter som i medhold av kringkastingsloven §§ 2-1 og 2-2 har adgang til opprettelse og drift av anlegg for kringkasting.

Frekvenstillatelse gjelder for samme geografiske område som tillatelse gitt etter kringkastingsloven. Direktetildelte frekvenstillatelser kan ikke overdras etter § 6-5. Myndigheten kan trekke tillatelsen tilbake når tildelte frekvenser ikke lenger nyttes etter sitt formål eller dersom tillatelsen etter kringkastingsloven bortfaller.

§ 6-5 skal lyde:

§ 6-5 *Overdragelse ved salg eller ved utleie av tillatelse til bruk av frekvenser*

Myndigheten kan fatte enkeltvedtak som gir innehaver av tillatelse til bruk av frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret rett til å overdra tillatelsen ved salg eller ved utleie.

Før salg finner sted, skal innehaver underrette myndigheten om den planlagte overdragelsen. Myndigheten kan gi pålegg om at overdragelsen skal skje i samsvar med fastlagte prosedyrer, samt på en måte som bidrar til å sikre konkurransen og harmonisert bruk av frekvensene i tråd med nasjonal frekvensplan. Myndigheten kan nekte salg av frekvenser for å hindre konkurranseskadelig virkning.

Myndigheten skal offentliggjøre informasjon om overdragelse ved salg av tillatelse til bruk av frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret.

Innehaver skal underrette myndigheten om planlagt utleie av frekvenser som kan ha vesentlig betydning for konkurransen. Myndigheten kan nekte utleie

av frekvenser for å hindre konkurranseskadelig virkning.

Myndigheten kan gi forskrifter om adgang til og vilkår for overdragelse ved salg og ved utleie av tillatelse til bruk av frekvenser.

Ny § 6-5 a skal lyde:

§ 6-5 a *Frekvenshamstring*

Innehaver av tillatelse til bruk av frekvenser skal utnytte tildelte frekvensressurser effektivt og på en slik måte at det ikke er til skade for konkurransen.

Myndigheten kan gi pålegg om tilbakekall, salg eller utleie av frekvenser for å hindre konkurranseskadelig virkning.

Myndigheten kan gi forskrifter om frekvenshamstring.

§ 6-6 Overskriften og første ledd skal lyde:

§ 6-6 *Satellitnettverk*

Etter anmodning skal myndigheten på åpne, transparente, objektive og ikke-diskriminerende vilkår gjennomføre innmelding av satellitnettverk til internasjonalt register.

§ 6-7 Overskriften og annet ledd skal lyde:

§ 6-7 *Regressansvar for skade voldt av romgjenstand*

Den som direkte anmoder om oppskyting av romgjenstand må stille sikkerhet gjennom forsikring eller garanti for erstatningsforpliktelse som den norske stat kan pådra seg etter internasjonal overenskomst som Norge har sluttet seg til.

Tredje ledd oppheves.

§ 7-3 nytt annet ledd skal lyde:

Myndigheten kan ved enkeltvedtak pålegge tilbyder å yte kompensasjon til sluttbruker ved tilbyderportering eller ved misbruk av portering.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 9-2 første ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Det samme gjelder for enkeltvedtak etter § 4-4 første til fjerde ledd. Høringen gjelder ikke for enkeltvedtak som fattes med hjemmel i § 9-3 fjerde ledd eller §§ 11-2 og 11-3.

§ 9-3 nytt annet ledd skal lyde:

Myndigheten skal sende et begrunnet forslag til ny markedsanalyse av det relevante markedet innen tre år fra dato for gjeldende vedtak i markedet. I særlige tilfeller kan fristen forlenges med tre år. Fristen for analyse av marked som ikke tidligere er notifisert til EFTAs overvåkingsorgan er to år fra EFTAs over-

våkingsorgan har vedtatt ny anbefaling om relevante markeder.

Nåværende annet og tredje ledd blir tredje og nytt fjerde ledd.

§ 9-6 annet ledd første punktum skal lyde:

Organet som mottar informasjon etter første ledd skal ikke uten skriftlig samtykke fra avsenderorganet gi innsyn i informasjon som på tidspunktet for utveksling var unntatt offentlighet av avsenderorganet etter *offentleglova §§ 12, 14, 15 eller §§ 20 til 26.*

§ 10-2 Overskriften og annet ledd skal lyde:

§ 10-2 *Instruksjonsadgang*

Post- og teletilsynet kan ikke instrueres, verken generelt eller vedrørende den enkelte sak, ved behandling av saker etter §§ 3-1 til 3-5, §§ 4-1 til 4-10 og §§ 11-1 til 11-3.

§ 10-3 annet og tredje ledd skal lyde:

Tilbyder skal på forespørsel fra myndigheten gi opplysninger, herunder sikkerhetsgraderte opplysninger om elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, *tilhørende fasiliteter* og om infrastruktur knyttet til drifts- og styringssystemene. *Dette omfatter også opplysninger om fremtidige endringer i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som kan ha betydning for tjenester som tilbys konkurrenter.*

Opplysningene kan kreves utlevert skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist. *Tilbyder kan kreve begrunnelse for pålegget om å utlevere informasjon.*

§ 10-8 første ledd skal lyde:

Myndigheten kan kalle tilbake tillatelse gitt i medhold av kapittel 6 og 7 ved alvorlige eller gjentatte brudd på vilkår i tillatelsen når det er gitt pålegg etter §§ 10-6 eller 10-7 uten at brudd på vilkårene for tillatelsen er opphørt. *Myndigheten kan trekke tilbake tillatelse gitt i medhold av kapittel 6 og 7 ved manglende betaling av gebyr eller avgift etter §§ 12-1 og 12-2, og ved manglende betaling av overtredelsesgebyr etter § 10-13.* Myndigheten kan kalle tilbake radioamatørlisens når innehaver har opptrådt i strid med forskrift om radioamatørlisens.

§ 10-9 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Manglende betaling av overtredelsesgebyr etter § 10-13 kan også føre til stenging.

§ 10-9 tredje ledd skal lyde:

Myndigheten kan kreve bistand fra tilbydere som tilbyr andre tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste, og kan pålegge disse å gjennomføre

stenging. Myndigheten kan kreve bistand fra politiet når det er nødvendig for å gjennomføre stengingen.

§ 10-13 skal lyde:

§ 10-13 *Overtredelsesgebyr*

Myndigheten kan pålegge en fysisk person eller et foretak *overtredelsesgebyr* dersom personen, foretaket eller noen som handler på vegne av foretaket forsettlig eller uaktsomt:

1. *overtrer § 2-2 første ledd, §§ 2-4 til 2-10, § 2-14, § 3-5, § 4-1 tredje ledd, § 4-2 første eller tredje ledd, § 4-3 første ledd, § 4-4 femte eller sjette ledd, § 4-5 annet ledd, § 4-6 tredje ledd, § 4-7 tredje ledd, § 4-8 annet eller sjette ledd, § 4-13, § 5-4, § 6-2, § 6-5 a, § 7-1 annet ledd, § 7-3 første ledd, § 7-4 første ledd, § 8-1 annet ledd eller § 10-4*
2. *overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 2-1 til 2-9, § 2-10 sjette ledd, §§ 2-12, 2-14, 2-15, §§ 4-1 til 4-8, § 4-14, § 5-1, § 6-2, § 6-5, §§ 7-1 til 7-4, § 8-1, § 10-3 eller § 10-5*
3. *overtrer enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i §§ 2-3 til 2-5, § 2-7a annet ledd, § 2-10 annet ledd, § 4-1, § 4-2 annet ledd, § 4-4 første til fjerde ledd, § 4-5 første ledd, § 4-6 første, annet eller fjerde ledd, § 4-7 første eller annet ledd, § 4-8 første, tredje til femte ledd, §§ 4-9 a første ledd, § 4-10, § 5-3, § 6-2, § 6-5 annet ledd, § 7-2, § 7-5, § 8-1, § 10-3, § 10-4, § 10-6 eller § 10-10*
4. *overtrer beslutning fastsatt med hjemmel i § 10-3*
5. *gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten eller*
6. *medvirker til overtredelser som nevnt i nr. 1 til 5.*

Ved fastsettelse av *overtredelsesgebyrets* størrelse skal det særlig legges vekt på overtredelsens grovhet, overtredelsens varighet, utvist skyld og foretakets omsetning. *Overtredelsesgebyr* forfaller til betaling to måneder etter vedtaksdato. Vedtak om *overtredelsesgebyr* er tvangsgrunnlag for utlegg. Dersom det anlegges søksmål mot staten for å prøve vedtaket, suspenderes tvangskraften. Retten kan prøve alle sider av saken. Adgangen til å pålegge *overtredelsesgebyr* foreldes etter fem år. Fristen avbrytes når myndigheten meddeler en fysisk person eller et foretak at vedkommende er mistenkt for overtredelse av loven eller vedtak fastsatt med hjemmel i loven. Myndigheten kan gi forskrifter om utmåling av *overtredelsesgebyr*.

Ny § 10-14 skal lyde:

§ 10-14 *Inndragning av utstyr*

Myndigheten kan inndra utstyr ved alvorlige eller gjentatte brudd på vedtak fattet med hjemmel i §§ 10-6 og 10-9.

Inndragning kan skje uten forutgående varsel dersom bruken utgjør en umiddelbar fare for liv, hel-

se og sikkerhet, og det ikke er sannsynlig at andre sanksjoner etter kapittel 10 forhindrer ulovlig bruk. Myndigheten kan kreve bistand fra politiet når det er nødvendig for å gjennomføre inndragning.

Ved avgjørelse om inndragning skal foretas, skal det legges vekt på om inndragning er forholdsmessig. Det skal særlig tas hensyn til alvorlighetsgrad og varighet av den rettsstridige handlingen.

Myndigheten kan tilintetgjøre det inndratte utstyret tidligst seks måneder etter at vedtaket om inndragning ikke lenger kan påklages, og vedtaket ikke har blitt gjenstand for omgjøring eller domstolskontroll.

§ 11-5 første ledd første punktum skal lyde:

Brukerklagenemnda skal behandle klager fra sluttbruker vedrørende tvister mellom sluttbruker og tilbyder av elektronisk kommunikasjonstjeneste, når sluttbruker er en fysisk person eller *en liten bedrift*.

§ 11-7 tredje ledd skal lyde:

I saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning kan Kongen i statsråd omgjøre vedtak i samsvar med forvaltningsloven § 35 tredje og femte ledd.

Fjerde ledd oppheves.

§ 12-4 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer § 2-5 annet ledd jf. *åttende* ledd, eller syvende ledd, § 2-6 første eller annet ledd, §§ 2-7 til 2-9, § 2-13, § 4-7 tredje ledd, § 4-8 sjette ledd eller § 6-2, § 7-1 eller § 8-1
2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i § 2-3, §§ 2-7 til 2-9, § 2-10 *annet* og sjette ledd, eller § 2-13, § 6-2, § 7-1 eller § 8-1
3. overtrer enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i § 2-3, § 2-5 første ledd, § 2-10 annet ledd, § 3-4, § 4-1, § 4-2 annet ledd, § 4-4 første til *fjerde* ledd, § 4-5 første ledd, § 4-6 første, annet eller fjerde ledd, § 4-7 første eller annet ledd, § 4-8 første, eller tredje til femte ledd, § 4-9 første til tredje ledd, § 4-10, § 6-2, § 7-1, § 7-2, § 8-1 eller § 10-6 eller
4. gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten, jf. § 10-3.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. For tilbyder med sterk markedsstilling skal forpliktelser etter tidligere § 4-11 første ledd med tilhørende forskrift opprettholdes inntil nytt vedtak i sluttbrukermarkedet for fasttelefoniabonnement (Marked 1) er fattet.
3. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 16. april 2013

Anne Marit Bjørnflaten

fung. leder

Bård Hoksrud

ordfører

Vedlegg**Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 2. april 2013****Prop. L 69 (2012-2013) Endringer i ekomloven - vedlegg til innstilling**

Jeg viser til Prop. L. 69 (2012-13) Endringer i ekomloven og det pågående arbeidet med utarbeidelse av innstilling. Samferdselsdepartementet har ved en inkurie uteglemt § 2-15 i opplistingen i § 10-13 nr 2 i proposisjonens lovforslag, og jeg ber om at dette rettes.

Bestemmelsen § 2-15 gjelder hemmelig telefonnummer. En inkludering av § 2-15 i § 10-13 nr. 2 vil føre til at overtredelse av forskrift gitt med hjemmel

i § 2-15 kan medføre sanksjoner i form av overtredelsesgebyr. Dette er hørt, men er ved en feil ikke kommet med i § 10-13.

Dersom dette rettes vil bestemmelsen § 10-13 nr. 2 bli seende slik ut:

2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 2-1 til 2-9, § 2-10 *sjette* ledd, §§ 2-12, 2-14, 2-15, §§4-1 til 4-8, § 4-14, § 5-1, § 6-2, § 6-5, §§ 7-1 til 7-4, § 8-1, § 10-3 eller § 10-5